

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 40. europaudvalgsmøde

- Dato:** mandag den 8. juni 2020
Tidspunkt: kl. 11.30
Sted: Landstingssalen og Microsoft Teams
- Til stede:** Eva Kjer Hansen (V), formand, Flemming Møller Mortensen (S), næstformand, Lars Aslan Rasmussen (S), Tanja Larsson (S), Jens Rohde (RV), Nils Sjøberg (RV), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velásquez (EL), Rasmus Nordqvist (SF), Jan E. Jørgensen (V), Erling Bonnesen (V), Kim Valentin (V), Morten Messerschmidt (DF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Peter Seier Christensen (NB).
- Desuden deltog:** Finansminister Nicolai Wammen, klima-, energi- og forsyningsminister Dan Jørgensen og sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke.

Punkt 1. Uformelle videokonferencer for henholdsvis økonomi- og finansministre den 9. juni 2020 og udvidet eurogruppe den 11. juni 2020

EUU alm. del (19) – bilag 717 (kommenteret dagsorden)

Finansministeren: Jeg vil i dag forelægge de to sager på dagsordenen for Økofin den 9. juni til udvalgets orientering. Det drejer sig om EU's genopretningsfacilitet og -instrument samt Kommissionens landeanbefalinger.

Forslagene til genopretningsfacilitet og -instrument er en central del af den samlede pakke af forslag til EU's finansielle ramme for 2021-27 (MFF) og genopretning af økonomierne i lyset af covid-19-krisen. Pakken blev offentliggjort i dagene den 27.-29. maj 2020.

Jeg vil i dag desuden orientere udvalget om tre andre sektorretsakter, som også er en del af pakken. Disse sager hører til i Økofin, men er ikke på dagsordenen for videokonferencen.

Det er vigtigt at sige, at jeg ikke forelægger den samlede MFF-pakke i dag. Vi havde en teknisk gennemgang af MFF-pakken den 4. juni. Jeg vil forelægge pakken om MFF og de forslag om genopretning mv., som jeg orienterer om i dag, til forhandlingsoplæg på vores møde her i udvalget den 16. juni.

Endelig vil jeg i dag orientere udvalget om mødet i udvidet eurogruppe den 11. juni.

1. Forslag til genopretningsfacilitet og -instrument i lyset af covid-19

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2020) 0441 og KOM (2020) 0408

Videokonference 9/6-20 – bilag 1 (samlenotat side 2)

KOM (2018) 0322 – bilag 10 (notat om foreløbige beregninger af statsfinansielle konsekvenser ved MFF forslag)

EUU alm. del (19) – bilag 541 (rapport fra EU-landenes finansministre om den økonomisk-politiske reaktion på covid-19 pandemien)

EUU alm. del (19) - svar på spm. 230 om et fornuftigt kompromis om en genopretningsfond, der skal være rimelig for alle EU-lande, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 229 om krav om økonomiske reformer til

modtagerlandene af EU's kommende genopretningsfond, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 228 om, hvilke forpligtelser bør EU-lande leve op til, hvis de skal kunne modtage støtte eller lån fra EU's kommende

genopretningsfond, fra finansministeren

EUU alm. del (19) - svar på spm. 226 om, hvordan regeringen ønsker en sådan genopretningsfond skruet sammen, når den ikke ønsker fælles gældsstiftelse eller økonomiske overførsler mellem EU-lande, fra finansministeren

Finansministeren: Vi har drøftet spørgsmålet om genopretning af europæisk økonomi her i udvalget flere gange den seneste tid, herunder spørgsmålet om en genopretningsfond, som skal sætte skub i europæisk økonomi efter covid-19-krisen. Genopretningsforslagene skal supplere de allerede vedtagne EU-initiativer på over 4.000 mia. kr., som vi løbende har drøftet her i udvalget, og som vi har støttet fra dansk side.

På Økofin-mødet i morgen skal vi have en første drøftelse af Kommissionens forslag til genopretningsfacilitet og -instrument. Forslagene blev offentliggjort torsdag den 28. maj. Samlenotat om Økofin blev sendt til Europaudvalget fredag den 29. maj, dvs. dagen efter at forslagene kom.

Genopretningsinstrumentet skal tilvejebringe finansiering på 750 mia. euro i 2018-priser, som skal bruges til direkte støtte for 500 mia. euro og lån for 250 mia. euro. Finansieringen sikres ved, at Kommissionen på vegne af EU-landene optager lån på de finansielle markeder med sikkerhed i EU-budgettet.

Dette genopretningsinstrument finansierer flere EU-tiltag, især genopretningsfaciliteten – dét, vi indtil nu har kaldt genopretningsfonden. Genopretningsfaciliteten anvendes til finansiel assistance på 560 mia. euro (2018-priser), heraf

- 310 mia. euro til direkte støtte og
- 250 mia. euro til lån.

Mindst 60 pct. af den samlede direkte støtte (dvs. mindst 186 mia. euro) gives til landene inden udgangen af 2022. Resten af støtten, dvs. højst 40 pct. (124 mia. euro), kan gives i de efterfølgende 2 år, dvs. inden udgangen af 2024, afhængigt af Kommissionens vurdering.

Direkte støtte skal i modsætning til lån ikke tilbagebetales af det land, som modtager støtten. De lån, EU optager, skal således tilbagebetales af alle EU-lande, dels gennem modtagerlandenes tilbagebetaling af lån, dels gennem alle EU-landes bidrag til det fælles budget.

Genopretningsfaciliteten skal styrke EU's samhørighed, den grønne og digitale omstilling, økonomiernes robusthed samt vækst og arbejdspladser.

Landene kan ansøge om direkte støtte fra genopretningsfaciliteten ud fra en fordelingsnøgle, som tager højde for størrelsen af landenes befolkninger, ledighed og økonomiske aktivitet pr. indbygger. Alle lande kan komme i betragtning til direkte støtte og lån fra genopretningsfaciliteten. Hvis et land ønsker at modtage finansiel assistance, skal det udarbejde en genopretningsplan med tiltag, som skal understøtte genopretning af økonomien.

Kommissionen skal herefter i tæt samarbejde med det pågældende land vurdere genopretningsplanen. Det sker i en proces, hvor de andre EU-lande også inddrages. Hvis Kommissionen godkender genopretningsplanen, vil afgørelsen nævne de reformer og investeringer samt milepæle og målsætninger, som er aftalt i samarbejde med landet.

Der er lagt op til, at en genopretningsplan bør afspejle anbefalingerne til landet i det europæiske semester. Udbetaling af finansiel assistance finder sted, i takt med at landet opnår aftalte milepæle og målsætninger.

Man skal ikke være i tvivl om, at der bliver tale om meget vanskelige forhandlinger. Centrale spørgsmål bliver bl.a. balancen mellem direkte støtte og lån samt den samlede størrelse af genopretningsinstrument og -facilitet. Andre centrale spørgsmål bliver fordelingsnøglen samt proces og kriterier for tildeling af assistance.

Nogle lande støtter en genopretningsfacilitet af en meget betydelig størrelse og stiller som krav, at fonden baseres på direkte støtte. Andre lande ønsker en facilitet, som har en mere begrænset størrelse, og som er baseret på lån – ikke på direkte støtte og dermed overførsler mellem lande. Der vil også være delte meninger om, hvor tæt en sammenhæng der skal være mellem tildeling og udbetaling af støtte på den ene side og fremskridt med gennemførelse af reformer og investeringer på den anden side.

Regeringens overordnede holdning

Europa står i en ny økonomisk situation. Regeringens holdning er, at vi fra dansk side skal udvise solidaritet. Det er vigtigt for Danmark, at økonomierne i de øvrige EU-lande kommer bedst muligt ud af krisen. Det er også vigtigt at huske på, at der allerede er vedtaget EU-initiativer på over 4.000 mia. kr. med dansk støtte.

Regeringen støtter en genopretningsfacilitet og et genopretningsinstrument. Vi arbejder for, at forslagene udformes på en hensigtsmæssig måde, der bidrager til genopretning og fastholder

landenes ansvar for en sund national økonomisk politik. Solidaritet og ansvarlighed skal gå hånd i hånd.

Regeringen støtter, at den finansielle assistance fokuseres på de lande, som er hårdest ramt af covid-19-krisen, og at midlerne især skal bidrage til den grønne og digitale omstilling. Regeringen ønsker også, at forslagene til genopretningsfacilitet og -instrument bliver midlertidige og målrettet økonomisk genopretning efter covid-19-krisen.

Vi støtter, at pengene bruges til udlån til de hårdt ramte lande på favorable vilkår, herunder lave renter og lange løbetider. Landene kan dermed få lån fra EU, som er mere attraktive end de lån, landene selv kan optage på de finansielle markeder. Det indebærer i praksis en form for rentesubsidium til disse lande, og det er muligt, fordi alle EU-lande stiller en garanti via EU-budgettet. Det vil i sig selv være en solidarisk løsning.

Regeringen er derimod – som I ved, herunder fra tidligere forelæggelser her i Europaudvalget – meget skeptiske over for fælles optagelse af lån med henblik på direkte støtte, som vil indebære gældsfinansierede overførsler mellem landene. Det ser vi ikke som den bedste måde at hjælpe og vise solidaritet på. Det kan svække det enkelte lands tilskyndelse til at føre en sund og holdbar finanspolitik.

Vi vil gå konstruktivt til forhandlingerne og se, om det er muligt at finde et kompromis. På Øko-fin i morgen ventes en første politisk udveksling af synspunkter, efter at Kommissionen har fremlagt sine konkrete forslag.

Jeg vil som sagt forelægge pakken om MFF, herunder forslagene om genopretningsinstrument og -facilitet, til forhandlingsoplæg på vores møde her i udvalget den 16. juni.

Rasmus Nordqvist spurgte, om landene skulle præsentere planer for f.eks. CO₂-reduktion for at få del i støtten. Kunne genopretningsplaner understøtte f.eks. udbygning af lufthavne, uden at det havde konsekvenser for tildelingen af støtte midler? Ville man fra dansk side arbejde for mere konkrete genopretningsplaner? Og ville ministeren sikre, at man undgik at begå de samme fejl som under finanskrisen, hvor man pressede pensionister og andre borgere på overførselsindkomster?

Morten Messerschmidt spurgte, hvorfor den nye hjælpepakke skulle være mere effektiv og bedre end de foregående. Det var ikke første gang, man prøvede at løse de sydeuropæiske landes problemer ved at stille billige lån til rådighed. Da coronakrisen ramte Europa, havde Italien en statsgæld på 120 pct. af BNP, så tidligere hjælpepakker havde altså ikke hjulpet. Fortsatte man ikke bare med at skubbe problemerne foran sig og dermed den konklusion, at Italien ikke passer ind i euroen?

Det fremgik i øvrigt ikke klart af samlenotatet, hvad regeringens holdning var til fælles gældsstiftelse. Var det rimeligt, at Danmark skulle hæfte for gælden i lande, der notorisk ikke havde

overholdt deres forpligtelser? Og hvad med skatter? For Dansk Folkeparti var det helt principielt, at EU ikke skal opkræve skatter, så hvis dette var på tale, måtte han have vished for, at de sparsommelige fire ville nedlægge veto mod det.

Halime Oguz ville gerne have uddybet regeringens holdning til, om det var nødvendigt med tilskud for, at Europa kunne komme igennem krisen. Hvad betød et fald i væksten som forudsat af Kommissionen for danske arbejdspladser og eksportindtægter? Havde der tidligere været givet tilskud over EU-budgettet, og i givet fald til hvilke sektorer og hvor meget? Og hvordan ville regeringen sikre, at målsætningerne inden for klima, digitalisering, beredskab og social ligevægt blev opretholdt?

Kim Valentin havde læst i samlenotatet, at det ville koste Danmark 2,1 mia. kr. ekstra årligt at afvikle de 500.000 mia. euro i direkte støtte. Hvordan var man kommet frem til det tal? Der stod også, at den danske andel af de 310 mia. euro i direkte støtte ville udgøre 0,56 pct. eller 1,7 mia. euro. Han fandt det vigtigt, at det tydeligt fremgik, at det handlede om at udvise solidaritet, og at Danmark på den måde var med til at betale for, at andre EU-lande fik lavet nogle reformer. Det ville være fornuftigt at sige til lande som Italien, Frankrig og Spanien, der tilsammen stod til at modtage mere end 160 mia. euro af de 310 mia. euro, at man fra dansk side gerne støtte ville støtte det, men med en forventning om, at de lande så ville købe danske varer. En slags ny Marshallhjælp.

Kunne ministeren i øvrigt forklare, hvorfor Polen, der ikke havde været hårdt ramt af coronakrisen, stod til at modtage 26 mia. euro, altså en forholdsvis stor del af midlerne? Og kunne han svare på – eventuelt skriftligt – hvad der lå i godkendelsen af genopretningsplanen fra Kommissionens side? Hvad mente ministeren om, at Europa-Parlamentet muligvis ville nedlægge veto på grund af diverse uenigheder med Kommissionen? Og havde regeringen en idé om, hvad denne solidaritet med de andre lande måtte koste? Mere end de 2,1 mia. kr.? Talte de EU-lån, landene ville få inden for rammerne af faciliteten, med i bruttogælden, når man så på budgetreglerne under stabilitets- og vækstpakken? Og hvad var forventningen til værdien af renterabatten?

Kim Valentin ville desuden gerne vide, hvad den danske plan var for en innovationsstrategi, der skulle bygge på grøn og digital innovation, som anbefalet af Kommissionen. Han ville endelig gerne have bekræftet, at støtten ikke måtte tilgå statsvirksomheder.

Finansministeren svarede Rasmus Nordqvist, at Kommissionens forslag til genopretningsfaciliteten lagde op til, at landene skulle udarbejde genopretningsplaner. Faciliteten skulle bruges på de områder, landene skulle leve af i fremtiden, og bidrage til vækst. Derfor mente regeringen ikke, at der skulle stilles krav om nedskæringer, der ville begrænse landenes muligheder for at foretage nødvendige investeringer i deres samfund. Det var fornuftigt at arbejde med reformer på f.eks. det grønne område, og regeringen så gerne, at støtten kom til at fremme moderne områder som grøn omstilling og klimamæssige prioriteter. Der var lagt op til, at medlemslandene kunne komme med bud på tiltag – også i sammenhæng med anbefalinger for det

europæiske semester. Det var fornuftigt at omstille landenes økonomier, men væksten skulle ikke hermed bremses. Det var en diskussion, der skulle tages landene imellem. Ministeren mente, at diskussionen ville vise sig mindre konfliktfyldt end tidligere, og de lande, der skulle modtage støtte, så ud til at have forståelse for nødvendigheden af fornuftige tiltag.

Til Morten Messerschmidt sagde ministeren, at regeringen syntes, at de skridt, der allerede var taget – tiltag for 4.000 mia. kr. – var et udtryk for stor solidaritet med de lande, der oplevede de største udfordringer som konsekvens af coronavirussen. Danmark, Sverige, Holland og Østrig anså det for at være et fornuftigt princip, at de penge, landene låner, skal tilbagebetales. Derfor burde der ikke ske overførsler mellem landene. Men det var ikke nogen hemmelighed, at der var delte meninger om det spørgsmål.

Ministeren var enig med Morten Messerschmidt i, at EU ikke skal opkræve skatter i al almindelighed, men hvad angik plast, var der ikke tale om en skat, men om omfordeling af EU-bidrag fra statskasserne. Det var et godt initiativ for Danmark og for den grønne omstilling, eftersom de lande, der er gode til at genanvende plast, ville komme til at betale mindst. Men der ventede vanskelige forhandlinger forude. Det var i øvrigt mest hensigtsmæssigt at tage debatten om MFF'en på den kommende uges udvalgsmøde, hvor ministeren ville fremlægge sit forhandlingsoplæg.

Til Halime Oguz sagde ministeren, at Danmark havde en interesse i at bistå andre europæiske lande med at få gang i deres økonomier. EU er Danmarks store handelsforum, og et fald på 7,5 pct. ville være alvorligt for dansk eksport og danske arbejdspladser, idet ca. 800.000 af disse er direkte eller indirekte afhængig af dansk eksport, hvoraf en stor del går til EU-landene.

NOT Ministeren ville sørge for, at Halime Oguz fik et skriftligt svar på sine spørgsmål om tidligere overførsler.

NOT Til Kim Valentin sagde ministeren, at der var et skriftligt svar på vej om beregningerne bag de 2,1 mia. kr., som også Jens Rohde havde stillet et skriftligt spørgsmål om. Man havde anvendt tekniske antagelser fra Kommissionen: inflationsraten, en rente på 0,5 pct. og en lineær tilbagebetaling frem til 2058, men det ville det skriftlige svar komme nærmere ind på. Om bruttogælden sagde ministeren, at svaret var nej, for så vidt angik støtte, men ja, for så vidt angik lån. Også det ville blive uddybet i et skriftligt svar.

Ministeren var enig i, at der var lagt op til en skæv fordeling af midlerne i genopretningsfaciliteten, når man tog i betragtning, i hvilken grad de enkelte lande havde været ramt af coronavirussen. Derfor ville regeringen arbejde for, at penge blev målrettet de hårdeste ramte lande såsom Italien og Spanien. Det ville ikke være en farbar vej at stille krav om, at landene skulle forpligte sig til at købe varer i andre EU-lande; når landene kom på fode igen, ville en stor del af gevinsten gå til andre EU-lande, i kraft af at EU's indre marked igen kom til at stå stærkt. Det ville være til gavn for Danmark.

Det var endnu for tidligt at sige noget om Europa-Parlamentets rolle, så længe der ikke var indgået en aftale.

I sin videre besvarelse til Kim Valentin lød det fra finansministeren, at regeringen ikke havde sat et eksakt beløb på, hvad solidariteten skulle koste, men at solidaritet og ansvarlighed skulle gå hånd i hånd. Udspillet lagde ikke op til den rette balance.

NOT Ministeren ville vende tilbage med et svar angående renter. Rentegevinsten for landene kom an på landenes kreditværdighed på det tidspunkt, hvor lånene måtte blive optaget. Fra dansk side havde man arbejdet for, at alle EIB-midlerne skulle gå til små og mellemstore virksomheder, men i kompromiset var der i øvrigt lagt op til en begrænset mulighed – 5 pct. – for at støtte offentligt ejede virksomheder inden for sundhed og forskning.

Jens Rohde var ligefrem begejstret over finansministerens forelæggelse, for var det ikke korrekt forstået, at ministeren nu var åben for at stifte fælles gæld, hvilket han ellers – ligesom udenrigsministeren og statsministeren – tidligere kategorisk havde afvist? Nu manglede der bare, at regeringen forlod sit dogmatiske synspunkt om et EU-budget på 1 pct. af BNI. Hvorfor bad ministeren ikke om mandat på budgettet nu i sammenhæng med genopretningspakken?

Katarina Ammitzbøll spurgte, hvilken fordeling regeringen gerne så mellem lån og direkte assistance til landene. Der var lagt op til nye indtægtskilder. Hvad kunne de bestå i? Skatter? Og hvilke muligheder var der ellers for finansiering?

Peter Seier Christensen forstod det sådan, at genopretningsinstrumentet skulle vedtages ved kvalificeret flertal i Rådet, så Danmark kunne blive tvunget til at gå med, og at forhøjelsen af loftet for EU's egne indtægter skulle vedtages ved enstemmighed. Ville regeringen arbejde for, at der blev tale om så små beløb som muligt?

Halime Oguz ville gerne vide, hvor vigtig regeringen anså den grønne omstilling for at være. Ville regeringen lægge afgørende vægt på, at det flerårige budget og genopretningsfaciliteten blev trukket i markant grønnere retning?

Hun spurgte desuden, om man kunne undgå, at den finansielle støtte gik til lande, der ikke respekterer principperne om uafhængige domstole og pressefrihed.

Finansministeren svarede Jens Rohde, at regeringen ikke havde nogen ny tilgang, men stadig var særdeles skeptisk over for fælles gæld til finansiering af den direkte støtte, som også ville indebære gældsfinansierede overførsler mellem landene. På det punkt arbejdede Danmark sammen med de mest ligesindede lande.

Til Katarina Ammitzbøll sagde ministeren, at det ville være fornuftigt at hjælpe andre lande til billigere lån, men at regeringen mente, at lånene skulle betales tilbage. Regeringen ville i øvrigt fremlægge sine prioriteter i sit forhandlingsoplæg om MFF'en den kommende uge – altså

forud for mødet mellem stats- og regeringslederne, der skulle forhandle om rammen. Regeringens restriktive tilgang til størrelsen af EU-budgettet havde ikke ændret sig, ligesom regeringen stadig var optaget af, hvad pengene skulle bruges til, og hvordan man kunne modernisere budgettet.

Ministeren bekræftede over for Peter Seier Christensen, at Rådet ville vedtage forslaget med kvalificeret flertal, og at der var lagt op til, at lånet til tilvejebringelse af midler til genopretningsinstrumentet ville blive optaget med sikkerhed i et forhøjet EU-indtægtsloft, som forudsatte enstemmighed. Det ville Danmark bruge til at trække et kompromis i en dansk retning. Ministeren anså ikke plastafgifter som et led i en traditionel skattepolitik og en anledning til at tale om andre skatteinstrumenter på andre EU-områder. Tanken bag var, at de lande, der forstod sig bedst på at genanvende plast, ville få en økonomisk gevinst ud af det.

Regeringen stod i øvrigt fast på få respekten for retsstatsprincipperne til at indgå i en aftale.

Rasmus Nordqvist ville gerne vide, hvor insisterende regeringen var på den grønne omstilling: Ønskede den at indhegne genopretningsfonden på samme måde, som man gjorde med grønne fremtidsfond i den danske finanslov? Hvilke krav ville man stille, så det blev til mere end bare en masse flotte ord om grønne og digitale initiativer? Hvor meget pressede regeringen på for at få den dagsorden igennem?

Han understregede desuden vigtigheden af at sikre, at landene levede op til chartret for fundamentale rettigheder.

Kim Valentin efterlyste et svar på sit spørgsmål om den danske innovationsstrategi. Han og ministeren havde muligvis talt forbi hinanden, for det handlede om også at se på det strategisk vigtige i den europæiske produktion. Når produktionen flyttede til andre lande, skete det ofte på grund af små marginaler. Havde man et strategisk sigte i produktionen – f.eks. inden for det grønne og det digitale område – kunne man hjælpe resten af Europa til at få større del af lånene tilbage. Det harmonerede godt med ikke at vægte pris så højt som digital og grøn omstilling. Han mente i øvrigt, at det var svært at se bort fra den resolution, Europa-Parlamentet havde vedtaget. Den var skarp i sin formulering, og det var fornuftigt at lytte til Europa-Parlamentet, som ønskede en anden retning end Kommissionen.

Morten Messerschmidt ville alligevel børe mere i EU's budget, for det skulle ikke undre ham, hvis der under mandatgivningen på MFF'en ville komme en henvisning til dagens drøftelse. Om fælles hæftelse sagde han, at et lands gæld ville gå over EU-budgettet, hvis det pågældende land ikke selv kunne afvikle den, hvormed også Danmark ville komme til at betale. Det ville skabe en laissez-faire-mentalitet til lånoptagning. I samlenotatet stod der, at regeringen var skeptisk over for fælles gæld til finansiering af den direkte støtte – altså gavepakkerne – men hvorfor var fælles gæld i forbindelse med lån ikke tilsvarende farlige? Regeringen måtte i sit forhandlingsoplæg give udtryk for, at det var skidt og ikke ville komme til at ske.

Han var uforstående over for den ro, finansministeren udviste, når det gjaldt opkrævning af skatter fra EU, og anbefalede ham at tage en grundig snak med sin kollega justitsministeren, der udviste en langt større realitetssans for, hvordan EU-retten fungerer. Begyndte man først at give EU beføjelser til at opkræve afgifter, ville det være som at åbne Pandoras æske. Messerschmidt indskærpede dermed kraftigt, at man måtte sige nej til EU-skatter og -afgifter.

Jan E. Jørgensen mente, at regeringen var kommet et stykke vej med sin retorik, siden den gang statsministeren kaldte EU-budgettet gak-gak.

Kommissionen lagde op til, at der skulle stilles krav til de lande, der modtager støtte om at gennemføre forskellige økonomiske reformer. Kunne man indføre en præmis om, at lande, der ikke lever op til retsstatsprincippet, ikke kunne få andel i midlerne i genopretningsinstrumentet?

Finansministeren svarede Rasmus Nordqvist, at regeringen bestemt bakkede op om at fremtidssikre budgettet, så man kunne være på forkant med udviklingen. Man stod med en enestående mulighed for at investere i den grønne dagsorden og i det digitale område – både ud fra et klimasynspunkt og fra en konkurrencemæssig betragtning. De tiltag, der blev sat i værk, ville have et bredere sigte, for der var en interesse i, at hjulene kom i gang i landene. Rasmus Nordqvist var optaget af, at der ikke blev lagt for stramme rammer ned over, hvad landene skulle gøre, men så var der alligevel noget, de skulle. Det var et paradoks, hvor snærende bånd der skulle være forbundet med genopretningen, hvordan pengene skulle bruges, og hvilke reformer der skulle sættes i værk. Der måtte man finde en fornuftig balance. Ikke desto mindre måtte ministeren understrege, at den grønne og den digitale dagsorden var vigtig.

Regeringen lagde meget stor vægt på retsstatsprincipperne, og det gjaldt også bredt i Folketinget. Fra dansk side ville man arbejde for sagen, som man også havde gjort det i forbindelse med nogle af de andre hjælpeinstrumenter.

Til Morten Messerschmidt sagde ministeren, at regeringen var af den holdning, at det var vigtigt at udvise solidaritet over for EU-landene, og at hjælpen primært skulle målrettes de lande, der var hårdest ramt af følgerne af covid-19. Regeringens holdning var, at hjælpen skulle tilgå landene i form af lån, som skulle tilbagebetales. Andre lande havde en anden holdning, så man måtte forhandle sig frem til en løsning. Han kunne berolige Morten Messerschmidt med, at regeringen havde en fælles holdning til skatter inddrevet via EU, men at han gerne ville tage emnet op med justitsministeren.

NOT Ministeren takkede Kim Valentin for tilliden, men spørgsmål om innovation lå uden for hans ressort. Han ville dog gerne sende et skriftligt svar. Kongstanken om strategisk kloge investeringer på områder, hvor EU haltede bagud i konkurrence med f.eks. USA og Kina, var fornuftig. Den strategi gjorde sig også gældende for de mange milliarder, der skulle fordeles i MFF'en. Den skulle moderniseres, og det skulle ikke kun være et spørgsmål om, hvor mange

penge, der blev brugt, men også om, hvad de blev brugt til. Både regeringen og udvalget var optaget af spørgsmål om den grønne omstilling og digitalisering.

Ministeren mente ikke, at det var en fordel at begynde at forhandle med Europa-Parlamentet, før der var enighed om, hvad der ville udgøre et fornuftigt budget og et klogt investeringsinstrument.

Jens Rohde fandt det klogt at have løbende drøftelser med Europa-Parlamentet, da budgettet ikke kan vedtages uden Parlamentet. Hvis ministeren i næste uges MFF-forhandlingsoplæg gav udtryk for, at regeringen havde fraveget sit dogmatiske synspunkt om et maksimalt bidrag til budgettet på 1 pct. af BNI og var åben over for fælles lån og fælles gæld, måtte ministeren kysse hans kone uden at skulle gå i kirke. Det ville være et stort ryk i den rigtige retning. Kunne ministeren i øvrigt sige, hvad præmisserne for ansvarlighed i økonomisk politik var? Var det et moralsk anliggende? Eller skulle man også tage de økonomiske briller på? Man måtte erkende, at en ansvarlig økonomisk politik ikke var det samme for f.eks. store lande som Frankrig som for Danmark. Frankrig havde ikke haft overskud på statsfinanserne siden 1973, men lånte til en nulrente. Det var vanskeligt at forestille sig forhandlinger, hvor Frankrig ikke fik mulighed for at favorable lån, selv om Frankrig ikke drog fordel af dem som sådan. "Single market" betyder ét marked, hvor man ikke kan differentiere mellem landene.

Katarina Ammitzbøll henviste til ministerens udsagn om, at der skulle udvises solidaritet i form af lån på favorable vilkår, og at de skulle bruges til det, landene skal leve af i fremtiden. Betød det så, at lande, hvor sundhedssystemet og uddannelsessystemet var brudt sammen, ikke kunne optage lån?

Finansministeren anså det – i lyset af coronakrisens alvor – for fornuftigt at bidrage til, at andre lande kunne optage lån til en billigere rente, end de ellers ville kunne få. Det var det synspunkt, Danmark ville gå til forhandlingsbordet med – og i samarbejde med Østrig, Sverige og Holland. EU som helhed skulle styrket ud af coronakrisen, og det forholdt sig ikke sådan, at hjælpepakker kun skulle gå til tiltag inden for det grønne område og digitalisering. Også sundhedsområdet og uddannelsesområdet var gode at foretage investeringer i.

Ministeren var glad for at opleve Jens Rohde i topform. Det var klart, at der skulle være respekt for Europa-Parlamentets rolle, og der lå ikke andet i hans tidligere kommentar end, at når aftalen var på plads, ville man tage næste skridt, og at det ville være dialogen med Europa-Parlamentet.

Om definitionen på en ansvarlig økonomisk politik sagde ministeren, at man ikke gjorde brug af de samme værktøjer i alle lande, og at man derfor måtte skræddersy løsninger til landene. De mest ansvarlige investeringer var ifølge regeringen forbundet med forskning, uddannelse, digitalisering og det grønne område; men man kunne spare på andre dele af budgettet – f.eks. landbrugsstøtten. I hvor høj grad man kunne nå til enighed landene imellem, afhang af de kommende forhandlinger.

2. Landeanbefalinger og rådsudtalelser om stabilitets- og konvergensprogrammer m.v. for 2020

– *Information fra formandskabet*

KOM (2020) 0523, KOM (2020) 0524, KOM (2020) 0528, KOM (2020) 0527, KOM (2020) 0526, KOM (2020) 0525, KOM (2020) 0520, KOM (2020) 0522 og KOM (2020) 0521

Videokonference 9/6-20 – Økofin – bilag 1 (samlenotat side 17)

Finansministeren: Rådet skal behandle de årlige landeanbefalinger og udtalelser om EU-landenes stabilitets- og konvergensprogrammer og nationale reformprogrammer. Anbefalingerne godkendes og vedtages formelt af Rådet efter DER; formentlig engang i juli. De afspejler generelt covid-19-krisen. Alle lande ventes at modtage relativt ens anbefalinger om at håndtere pandemien med alle midler, styrke sundhedssystemerne og understøtte genopretningen, herunder med investeringer i den grønne og digitale omstilling.

Anbefalingerne lægger desuden generelt vægt på, at landene skal føre finanspolitik med henblik på at holde hånden under økonomierne og samtidig sikre sunde og holdbare offentlige finanser, så snart de økonomiske omstændigheder tillader det.

Kommissionen anfører i en meddelelse om anbefalingerne, at der på nuværende tidspunkt i lyset af den økonomiske situation ikke bør tages beslutninger om henstillinger om at nedbringe underskuddene. Kommissionen vil foretage en ny vurdering af landenes offentlige finanser til efteråret.

Foruden de generelle anbefalinger om at håndtere krisen modtager EU-landene også anbefalinger om mere landespecifikke udfordringer. Flere af anbefalingerne fokuserer på at sikre bedre vilkår for virksomhederne, mens andre fokuserer på at styrke arbejdsmarkeder og jobskabelse. Der også fokus på at dæmme op for skatteundgåelse og hvidvask i flere anbefalinger.

Danmark modtager tre anbefalinger:

- Den første anbefaling opfordrer Danmark til at tage alle midler i brug for at håndtere pandemien, understøtte genopretningen og sikre sunde offentlige finanser.
- Den anden anbefaling opfordrer Danmark til at styrke genopretningen ved hjælp af offentlige og private investeringer, herunder med henblik på at fremme den grønne og digitale omstilling og innovation.
- Den tredje anbefaling opfordrer Danmark til at styrke indsatsen og håndhæve rammerne for at bekæmpe hvidvask.

Anbefalingerne stemmer generelt godt overens med regeringens politik, herunder de danske tiltag for at understøtte økonomien. Regeringen er bl.a. enig i, at genopretningsarbejdet skal bidrage til den grønne omstilling, og bekæmpelse af hvidvask er naturligvis en vigtig prioritet for regeringen.

Regeringen kan støtte pakken med landeanbefalinger, og der ventes generel støtte til anbefalingerne blandt EU-landene på Økofin. Jeg vil redegøre nærmere for anbefalingerne på det fælles samråd med Finansudvalget senere på måneden.

Se også punkt 1.

3. Forberedelse af eurotopmøde og Det Europæiske Råd

Udveksling af synspunkter

Videokonference 11/6-20 – bilag 1 (samlenotat)

KOM (2018) 0322 – bilag 10 (notat om foreløbige beregninger af statsfinansielle konsekvenser ved MFF forslag)

EUU alm. del (19) – bilag 708 (notat vedr. fransk/tysk forslag om en genopretning i EU efter covid-19)

EUU alm. del (19) – bilag 541 (rapport fra EU-landenes finansministre om den økonomisk-politiske reaktion på covid-19 pandemien)

EUU alm. del (19) - svar på spm. 226 om, hvordan regeringen ønsker en sådan genopretningsfond skruet sammen, når den ikke ønsker fælles gældsstiftelse eller økonomiske overførsler mellem EU-lande, fra finansministeren

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Finansministeren: Jeg vil nu orientere om tre sektorretsakter, som jeg vil forelægge til forhandlingsoplæg den 16. juni. De er en del af Kommissionens pakke af forslag vedrørende EU's flerårige finansielle ramme 2021-27 (MFF) og genopretning af økonomierne. Regeringen lægger generelt vægt på, at de konkrete forhandlinger om sektorretsakterne ikke må foregribe MFF-forhandlingerne.

EFSI-solvensstøtteinstrument

Kommissionen har stillet forslag om et solvensstøtteinstrument under forordningen om Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI). Under EFSI fremmes investeringer på grundlag af en garanti fra EU-budgettet til Den Europæiske Investeringsbank (EIB). EIB bruger garantien til at tiltrække private og offentlige investeringer, idet garantien dækker en del af investorerens risiko.

Forslaget øger EU-budgetgarantien under EFSI med 66,4 mia. euro (løbende priser). Formålet er at skabe nye private investeringer i virksomheder i form af ny kapital for 300 mia. euro.

Solvensstøtteinstrumentet skal hjælpe virksomheder, som er sunde og levedygtige, men som har solvensproblemer som følge af den aktuelle krise, så disse virksomheder kan bidrage til genopretningen af EU-landenes økonomier.

Instrumentet er tilgængeligt for virksomheder i alle EU-lande, men vil især være målrettet de lande, som er hårdest ramt, og som har mest begrænsede muligheder for at give national støtte inden for rammerne af statsstøtteregele. Instrumentet skal således også bidrage til at sikre lige konkurrencevilkår i det indre marked.

InvestEU

Det nye forslag til InvestEU-program har til formål at fremme investeringer i EU ved at forbedre virksomheders adgang til finansiering. Kommissionen foreslår et InvestEU-program, som er større end det oprindelige forslag fra 2018 for at imødekomme øget investeringsbehov i lyset af krisen. Kommissionen lægger op til EU-budgetgarantier på 75,2 mia. euro (løbende priser) med henblik på at mobilisere investeringer for op til 1.000 mia. euro i MFF-perioden 2021-2027.

Samtidig udvides programmets fokusområde til at omfatte strategiske investeringer, herunder investeringer, der styrker EU's uafhængighed af tredjelande i strategisk vigtige sektorer. Forslaget afspejler herudover kompromiset om det gamle InvestEU-forslag, som Rådet og Europa-Parlamentet opnåede en delvis aftale om i april 2019 i form af enighed om alle elementer undtagen de budgetrelaterede.

Instrument til teknisk støtte til reformgennemførelse

Kommissionen har fremsat forslag om et instrument til teknisk støtte til reformgennemførelse i EU-landene. Forslaget er baseret på det nuværende instrument til teknisk reformstøtte, der løber frem til udgangen af 2020, og et lignende forslag om fornyelse fra maj 2018. Finansieringsrammen for instrumentet i perioden 2021-2027 udgør 864,4 mio. euro i løbende priser. Forslagets formål er at understøtte reformer, der fremmer bæredygtig vækst og beskæftigelse, den grønne omstilling og robuste økonomier.

Forslaget betyder, at EU-landene frivilligt kan anmode Kommissionen om teknisk støtte til gennemførelse af reformer. Det kan bl.a. være tiltag støttet af genopretningsfaciliteten.

Udvidet eurogruppe 11. juni 2020

Der er indkaldt til møde i udvidet eurogruppe den 11. juni. På dagsordenen er blot forberedelsen af stats- og regeringschefernes møde den 19. juni. I udvidet eurogruppe skal vi formentlig igen drøfte Kommissionens forslag til genopretningsfacilitet og -instrument, som jeg netop har redegjort for.

Derudover vil vi muligvis skulle drøfte Kommissionens økonomiske analyse af behovet for fælleseuropæiske tiltag til genopretning af EU-landenes økonomier, som ligger til grund for den pakke af forslag, der er fremsat.

Kommissionen peger i sin analyse bl.a. på, at EU-landenes samlede bruttonationalprodukt (BNP) skønnes at falde med ca. 7,4 pct. i år, og at offentlige og private investeringer kan styrkes med mindst 1.500 mia. euro i år og næste år, herunder investeringer i den grønne og digitale omstilling.

I analysen peger Kommissionen desuden på, at EU's indre marked er udfordret af krisen, hvor landene oplever økonomiske tilbageslag af uens karakter. Der er i sagens natur stor usikkerhed forbundet med disse skøn og vurderinger.

Endelig ventes udvidet eurogruppe at gøre status over de fælleseuropæiske tiltag, som vi har drøftet her i udvalget flere gange. Det handler om et EU-instrument til finansiel assistance til EU-lande for at understøtte nationale lønkompressionsordninger og lignende tiltag (SURE), en garantifond i regi af Den Europæiske Investeringsbank (EIB) til at understøtte udlån til små og mellemstore virksomheder samt lån fra eurolandenes fælles lånefacilitet (ESM). Disse tiltag indebærer mulig finansiel assistance til de hårdest ramte lande for samlet over 4.000 mia. kr.

De tre initiativer er udtryk for stor solidaritet mellem EU-landene. De er nu vedtaget og er på vej til at blive operationelle til gavn for landene, deres borgere og virksomheder.

Punkt 2. Samråd med finansministeren, klima-, energi- og forsyningsministeren, sundheds- og ældreministeren og ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling vedrørende forhandlingerne om EU's næste flerårige budget (MFF)

EUU alm. del (2019-20) – samrådsspørgsmål Q

KOM (2018) 0322 – bilag 10 (notat om foreløbige beregninger af statsfinansielle konsekvenser ved MFF forslag)

EUU alm. del (2019-20) – bilag 418 (udvalgsmødereferat side 617 FO, forhandlingsoplæg vedr. MFF forelagt EUU 31/1-20)

Samrådsspørgsmål Q

Stillet af Eva Kjer Hansen (V) på vegne af Europaudvalget

”Ministrene bedes redegøre for forhandlingerne om EU's næste flerårige budget (MFF) for hver sektor, herunder klima, energi, landbrug og sundhedsrelaterede tiltag, og give en status for de indholdsmæssige fremskridt i forhandlingerne inden for de forskellige fagministers områder. Der ønskes en fælles drøftelse med finansministeren og fagministre, da det under tidligere drøftelser har vist sig, at ministrene ellers blot henviser til hinanden.”

Formanden uddybede på vegne af det samlede udvalg samrådsspørgsmålet ved at sige, at hele fire ministre var blevet bedt om at deltage sammen, fordi udvalget gentagne gange havde oplevet, at ministrene henviste til hinanden, når de blev spurgt om MFF-forhandlingerne. Hun tilføjede, at erhvervsministeren ikke var blevet indkaldt, fordi han havde givet fyldestgørende svar, da han blev oplyst om planerne om samrådet.

Finansministeren: Først vil jeg sige noget generelt om status over MFF-forhandlingerne, i hvilken forbindelse jeg minder om, at regeringen om få dage vil bede om et mandat. Så det bliver på det overordnede plan i dag. Derefter vil fagministrene redegøre for hver sit område. Vi er også klar til at svare på spørgsmål.

Jeg har stor forståelse for interessen, og jeg vil for en god ordens skyld vil jeg indlede med at genopfriske snittet mellem de forskellige forhandlingsspor, for det er ikke altid krystalklart, og som EU-processerne er skruet sammen, vil der være overlap fra tid til anden.

Det centrale spor behandler først og fremmest det samlede udgiftsniveau, indtægtssiden og de overordnede politiske prioriteter. Det indebærer bl.a. fordelingen af midler på budgetkategorier og større programmer, centrale fordelingskriterier samt horisontale spørgsmål som fordelingen og antallet af instrumenter inden for og uden for budgettet.

I sektorforhandlingerne behandles det konkrete indhold i instrumenter og programmer. Det gælder bl.a. regulering og prioriteter inden for de enkelte instrumenter. Her foregår forhandlingerne i de relevante rådsformationer. Konkrete forhold, der egentlig hører til i sektorforhandlin-

gerne, kan løftes ind i de centrale forhandlinger, hvis det vurderes nødvendigt, at stats- og regeringscheferne forholder sig til det.

Hvis vi vender tilbage til status over forhandlingerne, har vi delt det sådan op, at jeg indleder med en status på det centrale spor, inden mine kolleger hver især vil gennemgå status over de enkelte sektorforhandlinger.

Som det er udvalget bekendt, blev der i februar – inden covid-19 ramte os – forhandlet om en MFF-aftale i Det Europæiske Råd. Forløbet gav undervejs indtryk af muligheden for reel bevægelse, men i sidste ende blev det, som man kunne have frygtet, et møde uden en aftale.

Samarbejdet mellem de sparsommelige fire – Østrig, Holland, Sverige og Danmark – viste sig endnu engang at fungere rigtig godt. Vi forhandlede grundlæggende i én samlet kreds og talte med én klar stemme. De fire landes ledere enedes om kun at gå til de bilaterale møder med præsidenten for Det Europæiske Råd, Charles Michel, i samlet flok. Der blev behovet for et lavere udgiftsniveau og et mere moderne budget fremført. Og at vi alle skal have vores rabatter. Vi stod fast på vores synspunkter, men var også konstruktive.

Siden da har hele bagtæppet for MFF-forhandlingerne ændret sig markant, mens vi har kæmpet med covid-19. Og der er ingen tvivl om, at den nuværende situation har haft en stor indvirkning på forhandlingsdynamikken.

Som jeg også tidligere har haft lejlighed til at drøfte med udvalget, har der været et tiltagende og massivt pres for en genopretningsplan til kickstart af den europæiske økonomi.

Kommissionen fremlagde den 27. maj en pakke med et revideret MFF-forslag og et forslag til en genopretningsplan. Der pågår nu på teknisk niveau et stort arbejde med at få afklaret konsekvenserne af Kommissionens forslag. Udvalget blev ved en teknisk gennemgang den 4. juni præsenteret for indholdet i forslaget. Jeg vil derfor ikke gå i detaljen med dette igen, men dog blot fremføre, at Kommissionen foreslår et udgiftsniveau for den kommende MFF på 1.100 mia. euro (ca. 8.200 mia. kr.) inden for udgiftslofterne. Hertil kommer knap 46 mia. euro (341 mia. kr.), som teknisk er placeret uden for lofterne. Dertil kommer et forslag om et genopretningsinstrument på i alt 750 mia. euro (ca. 5.600 mia. kr.). Kommissionen foreslår, at 500 mia. af de 750 mia. euro udmøntes som bevillinger, mens de resterende 250 mia. euro udmøntes som lån. I alt er Kommissionens MFF-pakke på rundt regnet 1.900 mia. euro. Det svarer til ca. 13,8 billioner kroner.

En af de gode nyheder er, at Kommissionens nye MFF-forslag målretter betydelige midler til den grønne omstilling, det digitale område, migration, forskning og sundhed. Det er vi positivt stemt over for. Det har hele tiden været regeringens ambition af den kommende MFF skulle være mere moderne og fokusere på de områder, hvor fælleseuropæiske tiltag giver mest mening. Det er kun blevet mere aktuelt i kølvandet på covid-19.

Angående den videre proces forventer vi et nyt møde i Det Europæiske Råd d. 19. juni, der bliver afholdt som videokonference. Vi forventer ikke, at der præsenteres en ny forhandlingsboks forud herfor. Den kommer formentlig først i starten af juli.

Jeg kan afslutningsvis oplyse, at udvalget forud for næste møde i Det Europæiske Råd vil blive præsenteret for regeringens tilgang til forhandlingerne om den kommende MFF og forslaget til en genopretningsfacilitet med henblik på forelæggelse af sagen til forhandlingsoplæg.

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Jeg vil nu redegøre for status for målsætningen på de mindst 25 procent, der på tværs af EU's budget og sektorretsakterne skal øremærkes udgifter til klimaet.

I forbindelse med finansministerens forelæggelse af MFF-forslaget i januar fastsatte vi den danske holdning til, hvor stor en del af EU's budget der skal bidrage til klimarettede tiltag. Der var enighed om, at der skulle skrues op for prioriteringen af EU's klimaindsats, og at klimaet skal tænkes ind som en tværgående prioritet – især fordi det er et område, hvor det giver mening at pulje ressourcerne.

Det kan også være svært at forstå, at vi i ét regi kan blive enige om ambitiøse klimamål – og i øvrigt tale om et øge målet yderligere – hvis ikke man samtidig kan sikre, at flere EU-midler end i dag bidrager til at opnå de ambitiøse klimamål. Det er derfor en klar målsætning, at den næste MFF skal give mulighed for et markant bedre EU-klimaregelsæt, som økonomisk set kan styrke den grønne omstilling i EU. Som følge heraf er det også ganske positivt, at Kommissionen med sin genopretningspakke og MFF-forslag ikke lægger op til at slække på den overordnede klimamålsætning i EU's budget.

For regeringen er holdningen heller ikke ændret. Vi er stadig af den holdning, at klimaet skal tænkes ind som en tværgående prioritet, således at mindst 25 procent af EU's udgifter bidrager til klimarettede tiltag. Målsætningen kan dog ikke opnås, uden at vi i EU-regi omprioriterer midler fra andre områder til den grønne omstilling. Og samtidig sikrer, at fokus er på faktiske klimaeffekter.

Hovedparten af midlerne forventes at komme fra landbrugsstøtten og strukturfondene. Men andelen af udgifter rettet mod klimatiltag skal også øges inden for andre områder som eksempelvis forskningsbudgettet (Horisont Europa), Connecting Europe-faciliteten, EU's eksterne instrumenter, InvestEU og fonden for retfærdig omstilling.

Med hensyn til klimaeffekterne er det vigtigt, at der ikke blot er tale om en skrivebordsøvelse. Jeg har tidligere drøftet med udvalget, at de 25 procent alene siger noget om, hvor stor en andel der er relateret til klima, men ikke siger så meget om selve klimaeffekten. Eksempelvis er støtte til havne sat til at tælle som 40 procent klimarelateret i opgørelsen. Det kan være lidt svært at gennemskue, hvordan Kommissionen er nået frem til præcis den procentandel.

Vi har derfor fra dansk side presset på for at få en sikring af den faktiske klimaeffekt ind i forslaget. Og presset ser ud til at have virket, da det seneste kompromisforslag fra formandskabets side inkluderede en årlig opfølgning på klimamålet.

Derudover presser vi fortsat på for at få indikatorerne forbedret, således at de reelt kan bruges til at dokumentere konkrete klimaeffekter. Vi ved, at Kommissionen er i færd med at se nærmere på dette og f.eks., om kriterierne i EU's taksonomi kan anvendes. Taksonomi er det begreb, der anvendes for, hvornår en investering kan klassificeres som grøn. Da kriterierne her er mere uddybet og bedre fagligt begrundet end i den nuværende opgørelse under MFF, kan de potentielt udgøre en løftestang for vores dagsorden.

Derudover ved vi, at der i enkelte konkrete EU-programmer indgår bæredygtighedskrav. Det gælder eksempelvis InvestEU. Kommissionens reviderede program ændrer ikke på dette element.

Kommissionen synes dog ikke med sin genopretningspakke at have indført egentlige horisontale krav herom. Kommissionen har som et generelt princip dog fastholdt, at investeringer i genopretningen skal respektere European Green Deals "the green oath – do no harm".

European Green Deal

Inden jeg redegør nærmere for status for to programmer, som er særligt rettet mod klimatiltag, vil jeg kort give en status over European Green Deal.

Vi har med tilfredshed konstateret, at Kommissionen med genopretningsplanen fastholder klimaambitionerne i Green Deal, og at der henvises til, at Green Deal stadig ses som EU's vækststrategi.

Vi har op til Kommissionens lancering af genopretningsplanen presset hårdt på for, at genopretningen skulle understøtte den grønne omstilling, og at Green Deal skulle vedblive med at være en central prioritet. Som vækststrategi vil den være med til at stimulere økonomien og skabe beskæftigelse. Det er et budskab, vi heldigvis har fået en bred kreds af lande med på, og som nu også ses at have båret frugt.

Som finansministeren allerede har nævnt, så er vi også meget positivt stemt over for, at Kommissionen med genopretningspakken målretter betydelige midler til bl.a. den grønne omstilling.

Fonden for retfærdig omstilling

Ud over at Kommissionen introducerer et nyt genopretningsinstrument, der også skal bruges til at støtte den grønne omstilling, ser midlerne til den grønne omstilling ud til at blive øget på en række andre områder. Det drejer sig om Horisont Europa, InvestEU, landdistriktsstøtte og fonden for retfærdig omstilling. Fonden for retfærdig omstilling foreslås således mere end firedoblet (fra 7,5 mia. euro til 40 mia. euro).

Regeringens tilgang til de kommende forhandlinger om MFF-forslaget vil blive præsenteret for udvalget på et senere møde. Jeg vil derfor ikke gå nærmere ind i firedoblingen af budgettet til fonden for retfærdig omstilling. Jeg vil dog nævne, at regeringen overordnet set støtter etableringen af denne fond, da den vil være med til understøtte den grønne omstilling i de egne, der har de største udfordringer i forhold hertil. Vi skal ikke være blinde for, at der er nogle områder i Europa, hvor en stor del af arbejdsstyrken fortsat er beskæftiget inden for fossil energiproduktion eller CO₂-tung industri. De områder står selvfølgelig over for særlige udfordringer.

Fonden for retfærdig omstilling er stadig ved at blive forhandlet i Rådet.

CEF-programmet

Et andet EU-program, som er særligt klimarettet, er CEF-programmet. Programmet er færdigforhandlet. Jeg er ansvarlig for energidelen og den digitale del af programmet.

Energidelen af CEF-programmet har fokus på at opgradere eksisterende energiinfrastruktur samt at bygge nye forbindelser. Med den nye CEF-forordning udvides programmet til også at omfatte grænseoverskridende projekter for vedvarende energi.

Der lægges op til, at 15 pct. af finansieringen kan bruges til grænseoverskridende VE-projekter. De nærmere kriterier for, hvilke projekter der falder ind herunder, er endnu ikke fastlagt i detaljer.

Kommissionen vil også som led i Green Deal se på, om reglerne, der fastlægger kravene til de projekter, som har med energiinfrastruktur at gøre, skal revideres. Dette har vi fra dansk side en stor interesse i, at de bliver. Vi har også interesse i, at fokus netop bliver flyttet mere over på projekter, der har et grønt sigte og vil kunne bidrage til den grønne omstilling i Europa.

Fødevarer- og fiskeriministeren: Udvalget gav som bekendt mandat til forhandlingerne om landbrugsreformen i januar. Vi har også haft flere tekniske gennemgange. Forhandlingerne har været i gang siden 2018, og vi forventer først et gennembrud, når der foreligger en central aftale om budgettet. Forhandlingerne på dette område foregår stadig internt i Rådet og i Europa-Parlamentet. Når begge parter har fastlagt deres holdning, skal Rådet og Parlamentet nå til enighed, før landbrugsreformen er på plads.

Regeringens ambitioner på dette område er uændrede. Så forhandlingsoplæggets fokus på høje grønne ambitioner, markedsorientering og lige konkurrencevilkår gælder stadig.

Angående det centrale spor kan man for det første konstatere, at der i Kommissionens forslag fra den 27. maj 2020 lægges op til at tilføre flere midler til landbrugsområdet, og især landdistriktpolitikken, der tilføjes 15 mia. euro. Midlerne er dog ikke fordelt mellem medlemsstaterne.

Blandt de andre emner i det centrale spor skal vi tilbage til kompromisforslaget fra den 14. februar. Her var der en fastholdelse af Kommissionens forslag om et støtteloft for den direkte støtte på 100.000 euro. Det er den såkaldte capping. Det nævnes dog i kompromisset, at medlemsstaterne får mulighed for at fratække lønomkostninger, inden loftet aktiveres.

Som det fremgår af forhandlingsoplægget, er regeringen imod obligatorisk capping.

Kompromisforslaget fra februar lægger desuden op til at udvide mulighederne for at overføre midler mellem søjlerne fra et udgangspunkt på 15 pct. til 20 pct. Det vil fortsat være muligt at overføre ekstra 15 pct. fra søjle 1 til søjle 2, hvis de anvendes til grønne tiltag. Det vil dermed blive muligt med det nu foreliggende kompromis at overføre helt op til 35 pct. fra søjle 1 til søjle 2.

Derudover bliver det muligt at overføre yderligere 5 pct. fra søjle 2 til søjle 1 for de lande, der har en gennemsnitlig hektarstøtte på under 90 pct. af EU-gennemsnittet. Det betyder, at de lande kan overføre op til 25 pct. fra søjle 2 til søjle 1, hvilket er det samme som i dag.

Regeringen er ikke tilhænger af øget mulighed for at overføre midler fra søjle 2 til søjle 1. Flexibiliteten mellem søjlerne skal dog ses i sammenhæng med diskussionen om ekstern konvergens, som også er en del af de centrale forhandlinger.

Her lægger kompromisforslaget fra februar op til ikke at ændre Kommissionens forslag om en begrænset omfordeling, som alle bidrager til. Det sker, selv om der har været et væsentligt pres for en total udjævning af støttesatser.

Selv om regeringen således både er imod ekstern konvergens og øget fleksibilitet fra søjle 2 til søjle 1, må vi også erkende, at jo mere vi kæmper for at begrænse muligheden for at overføre fra søjle 2 til søjle 1, desto mere vil især de central- og østeuropæiske lande kæmpe for øget ekstern konvergens. Og her er fleksibilitet trods alt et mindre onde, da det ikke ændrer på den samlede tildeling til medlemsstaterne.

Endelig vil jeg gerne give en kort status over nogle af de danske prioriteter på landbrugsområdet, som ikke indgår i de centrale forhandlinger:

For det første vil jeg gerne nævne spørgsmålet om bruttoarealmodellen, der skal sikre mere fleksibilitet for landmændene og en grønnere incitamentsstruktur. Her har vi et kompromisforslag fra formandskabet, der dog ikke giver den juridiske sikkerhed for os med hensyn til, om landbrugerne kan lade flere pletter stå urørte eller oversvømme hele områder af klimahensyn og fortsat modtage støtte. Det er et område, hvor vi kæmper videre og har gode alliancepartnere. Her giver Kommissionens biodiversitetsstrategi og den nyligt fremlagte jord-til-bord-strategi også et rygstød, da de netop har fokus på en mere grøn landbrugspolitik.

En anden dansk prioritet er spørgsmålet om grøn øremærkning. Regeringen kæmper for en så høj øremærkning som muligt af landbrugsbudgettet til miljø, natur og klima. Det skal sikre et højt ambitionsniveau, og at alle lande bidrager til den grønne omstilling. Her ligger der et forslag fra formandskabet, som dog ikke sætter en konkret procentsats på. Selv uden procentsats er det dog ikke et særlig ambitiøst forslag, da man bl.a. lægger op til, at en andel af den direkte støtte skal kunne tælles med i en grøn øremærkning. Her kæmper vi derfor også videre for at få en mere ambitiøs tilgang. I den forbindelse er det positivt, at Kommissionen for nylig har meldt ud i forbindelse med biodiversitetsstrategien og jord-til-bord-strategien, at man nu støtter en øremærkning af midler til grønne formål i søjle 1. Det vil sige en øremærkning til de såkaldte eco-schemes, som er 1-årige grønne støtteordninger under søjle 1. Det var ellers ikke en del af Kommissionens forslag fra 2018.

Endelig vil jeg nævne, at vi arbejder for, at de nye eco-schemes skal kunne bruges til at understøtte krav, sådan som vi kender det fra målrettet kvælstofregulering herhjemme. Det er dog mindst talt op ad bakke, da ikke mange andre medlemslande har den samme tilgang som os. Vi klør dog på, og vi prøver også at finde nye alliancepartnere på dette område.

Som I nok kan høre, er der ikke udsigt til, at landbrugsreformforhandlingerne bliver afsluttet inden længe. Derfor er det mest sandsynlige scenarie nu også, at både 2021 og 2022 bliver en slags overgangsår, inden den nye reform kan træde i kraft den 1. januar 2023.

Afslutningsvis vil jeg minde om, at der også er en andre fonde på EU's budget, som hører under Miljø- og Fødevarerministeriet. Det gælder eksempelvis EU's Hav- og Fiskerifond. Her var Rådet og Parlamentet i gang med triloger, men de blev sat i bero på grund af corona og skal først til at begynde igen nu. Her vil man dog heller ikke kunne lukke en aftale endeligt, før der er klarhed om budgettet.

Sundheds- og ældreministeren: Jeg vil nu fortælle om status på sundhedsområdet, dvs. først og fremmest om Kommissionens forslag til et nyt sundhedsprogram – det såkaldte EU4Health-program – som blev præsenteret den 28. maj.

Introduktion vedrørende sundhedsprogrammet

I dag er der afsat 3,2 mia. kr. til det nuværende sundhedsprogram. Fra Kommissionens side var der oprindeligt lagt op til, at indsatserne i det nuværende program skulle lægges ind under en Europæisk Socialfond Plus (ESF+). Her var der foreslået et udgiftsniveau på 3 mia. kr. på sundhedsområdet. I lyset af covid-19-pandemien lægges der nu op til en styrkelse af sundhedsområdet med fokus på beredskab og kapacitet i EU til håndtering af fremtidige sundhedskriser. Kommissionen foreslår at etablere et selvstændigt sundhedsprogram med et betydeligt større budget end det eksisterende. Der foreslås en samlet ramme på 69,8 mia. kr. Heraf finansieres ca. 57 mia. kr. ved lån under genopretningsinstrumentet.

Indhold i EU4Health-sundhedsprogrammet

Grundlæggende støtter regeringen, at der kommer mere fokus på sundhedsområdet i EU. De seneste par måneder har vist os, hvor vigtigt det er at samarbejde om håndtering af grænseoverskridende sundhedstrusler. At det er afgørende, at alle lande håndterer truslen effektivt, og at vi har de nødvendige redskaber på EU-plan til at støtte indsatsen i de enkelte lande. Sundhedssikkerhed er en grænseoverskridende problemstilling, som vi også tidligere har samarbejdet om i EU. Den aktuelle krise har imidlertid talt sit tydelige sprog: Vi skal være bedre forberedt til at kunne håndtere lignende situationer i fremtiden. Derfor lægger Kommissionen med det nye forslag op til at styrke EU's kapacitet til forebyggelse, beredskab og respons over for sundhedskriser.

De overordnede mål med forslaget er at beskytte de europæiske borgere mod grænseoverskridende sundhedstrusler, at forbedre tilgængeligheden af kritiske sundhedsprodukter samt at bidrage til at styrke de nationale sundhedssystemer og arbejdsstyrken på sundhedsområdet.

Programmet skal bl.a. bidrage til:

- styrket krisestyring gennem bedre koordination, monitorering og dataindsamling;
- opbygning af lagre for lægemidler og andre kritiske sundhedsprodukter; og
- etablering af en reserve af sundhedspersonale og eksperter, som kan udsendes i krisituationer.

Kommissionen lægger også op til at videreføre samarbejdet inden for andre områder som f.eks. digital sundhed, kræft, forebyggelse, kroniske sygdomme og bekæmpelse af antibiotikaresistens. Områder med fælles udfordringer og hvor et fortsat samarbejde i EU giver god mening.

Samspil med andre programmer

Det er selvfølgelig vigtigt, at vi koordinerer på tværs af sektorer og på tværs af de relevante EU-instrumenter. F.eks. skal vi sikre sammenhæng med EU's forskningsprogrammer, der finansierer forskning og innovation på sundhedsområdet. Her skal det nye sundhedsprogram være med til at sikre bedst mulig anvendelse af forskningen og fremme innovation i sundhedssystemerne. Ligeledes er det vigtigt, at de nye indsatser på sundhedsområdet koordineres med indsatsen på civilbeskyttelsesområdet. Her er der f.eks. både nødhjælpsinstrumentet og civilbeskyttelsesmekanismen, hvor man i regi af det såkaldte RescEU faciliterer opbygningen af katastrofemedicinske lagre. Det er vigtigt, at programmerne supplerer hinanden, så vi undgår overlap og afkoblede systemer med samme funktioner.

Den kommende forhandlingsproces for sundhedsprogrammet

Forhandlingsprocessen bliver et komprimeret forløb. Kommissionen præsenterede sit forslag den 28. maj, den første drøftelse i arbejdsgruppen fandt sted den 2. juni og på fredag har sundhedsministrene en indledende drøftelse af forslaget ved en uformel videokonference. Forslagets budget indgår i de samlede forhandlinger om MMF'en, som nu bevæger sig ind i en afgørende fase. Det betyder, at der er behov for en hurtig dansk stillingtagen til Kommissionens forslag til et nyt sundhedsprogram. Derfor vil forelægge forslaget til forhandlingsoplæg,

når vi lidt senere i dag skal drøfte den uformelle videokonference for sundhedsministre på fredag, hvor forslaget er på dagsordenen.

Rasmus Nordqvist bad klima-, energi- og forsyningsministeren uddybe, hvordan man fik sikret, at de 25 pct. klimarelaterede tiltag blev omsat til noget konkret. Og skulle hvert land afsætte 25 pct., eller var det EU som helhed?

Desuden spurgte han, om man i Rådet mente det alvorligt, når man i European green deal talte om "do no harm". Hvad handlede de konkrete diskussioner i Rådet i så fald om desangående? EU gav ellers store tilskud til lufthavsudvidelser og andre infrastrukturprojekter.

Han spurgte dernæst fødevareministeren, hvor bæredygtig hav- og fiskerifonden ville blive. Også på fiskeriområdet kunne man nemlig sætte spørgsmålstejn ved, hvor bæredygtigt EU hidtil havde ageret.

Jan E. Jørgensen havde noteret sig, at finansministeren sagde, at samarbejdet mellem de sparsommelige fire – Østrig, Holland, Sverige og Danmark – havde fungeret godt. Det var sikkert rigtigt, men det havde jo ikke været effektivt, for Tyskland spillede først ud med en et forslag om en genopretningsfond på 500 mia. euro i form af støtte. De sparsommelige fire havde dernæst foreslået, at de 500 mia. euro skulle bestå af lån i stedet, hvorefter Kommissionen havde foreslået de 500 mio. som støtte og yderligere 250 mio. som lån. Også den samlede MFF bevægede sig i den forkerte retning. Hvad var det, ministeren mente fungerede så godt ved det samarbejde?

Han spurgte sundheds- og ældreministeren, hvor forhøjelsen på hele 2467 pct. på sundhedsområdet skulle komme fra efter regeringens mening, nu hvor regeringen gik imod Kommissionens forslag til genopretningsfond. En accept af så voldsom en stigning var unægtelig nye toner, siden dengang statsministeren havde kaldt stigende administrationsudgifter i EU for gaks selv om bemeldte stigning egentlig bare havde vedrørt pensionsforpligtelser. Han understregede, at Venstre skam også fandt det fornuftigt, at sundhedsområdet blev styrket i EU, lige hvad angik grænseoverskridende problematikker som pandemier.

Halime Oguz ville i lighed med Jan E. Jørgensen gerne have uddybet, hvordan den store forhøjelse af poster til sundhedsrelaterede tiltag kunne rummes inden for et stramt budget.

Eva Kjer Hansen spurgte, hvor meget regeringen ville spare på landbruget og strukturfondene – var der aftalt et beløb i regeringen? Og var der anvist konkrete områder, hvorfra regeringen mente, at man kunne hente pengene til omfordelingen til grønne prioriteringer? Det var hidtil ikke lykkedes at få et svar på de spørgsmål.

Kim Valentin påpegede over for klima-, energi- og forsyningsministeren, at Danmark havde en lovende mulighed for at igangsætte en stor strategisk europæisk produktion i forbindelse med innovation og grøn omstilling. Men hvor lå regeringens ambitionsniveau? Alt fik en over-

skrift med ordene "grøn" og "digital", men det var svært at få øje på en egentlig innovationsstrategi. Regeringen burde være mere synlig på det punkt.

Desuden spurgte han klima-, energi- og forsyningsministeren, om han var tilfreds med indsatsen for klima i den MFF, der aktuelt lå på bordet. Da ministeren havde fået spørgsmålet sidste gang, nøjedes han med at henvise til finansministeren, hvorefter finansministeren adspurgte herom havde sendt Kim Valentin tilbage til klima-, energi- og forsyningsministeren igen. Når nu de begge var til stede i rummet, kunne ingen af dem slippe.

Kim Valentin spurgte endelig fødevarer- og fiskeriministeren, hvad han ønskede der skulle ske med de store landbrug i Danmark. Var der ikke brug for flere væksttiltag? Danmark opfyldte allerede mange af ambitionerne i European green deal.

Jens Rohde mente, at regeringen burde se at forlade gruppen af de sparsommelige fire. Øst- og Holland spillede for dansk turisme og eksportøkonomi en minimal rolle sammenlignet med Tyskland og Frankrig. Regeringen burde desuden ikke indgå i en alliance, der fremstod som korrektiv til Tyskland, som burde være Danmarks nærmeste allierede. Han var i øvrigt enig med Jan E. Jørgensen i, at samarbejdet mellem de sparsommelige fire ikke havde båret megen frugt indtil videre.

Jens Rohde glædede sig over regeringens modstand mod fleksibilitet fra landbrugsstøttens søjle 2 til søjle 1, for det var vigtigt at undgå en renationalisering af landbrugspolitikken. Han spurgte fødevarer- og fiskeriministeren, om det imidlertid ikke havde den modsatte effekt, når regeringen selv pressede på for en større fleksibilitet den modsatte vej – fra søjle 1 til 2.

Han glædede sig til svaret på Eva Kjer Hansens spørgsmål, for lagde man alt det sammen, regeringen gerne ville finansiere med nedskæringer i landbrugsstøtten og strukturfondsmidlerne, ville man nok komme frem til, at den havde tømt begge konti tifold. Spørgsmål hertil rettet til fagministrene endte altid med, at de blot henviste til finansministeren, men de måtte vel hver især indrømme, at det var lidt vanskeligt at udstede alle de ønskede checks, når chefen ikke ville betale.

Han spurgte endvidere sundheds- og ældreministeren, hvad regeringens standpunkt var til den økonomiske fordeling i Kommissionens forslag, hvor 57 mia. euro ud af de 69 mia. skulle finansieres gennem en fælles låneoptagelse. Genopretningsinstrumentet skulle efter sigende være midlertidigt, men det ville det jo ikke blive, i og med at man primært finansierede EU4Health gennem en fond finansieret ved fælles gæld.

Katarina Ammitzbøll spurgte klima-, energi- og forsyningsministeren, om der var forskellige definitioner på, hvad der var grønt i Just Transition Fund og i genopretningsfaciliteten, når nu de skulle koordineres. Også henvendt til fødevarer- og fiskeriministeren påpegede hun, at landbrug overlappede med grøn omstilling, f.eks. når det drejede sig om omlægning af landbrug til økologisk drift.

Finansministeren svarede Jan E. Jørgensen og Jens Rohde, at samarbejdet mellem de sparsommelige fire ikke var begyndt om den nuværende regerings idé; Danmark havde også haft glæde af det under den foregående regering.

Han medgav, at Kommissionen ikke var kommet den gruppe lande særlig meget i møde med sit seneste forslag. Der var dog ingen grund til at tro, at det var gået bedre, hvis de fire lande ikke havde koordineret. I øvrigt mindede han om, at de fire havde fælles interesser med Tyskland, når det f.eks. kom til spørgsmålet om rabatter, som samarbejdet også drejede sig om. Han delte i det hele taget Jens Rohdes glæde over Danmarks stærke samarbejde med Tyskland, og det var hans håb, at der i de kommende forhandlinger ville blive ført en god dialog med Tyskland om de prioriteter, der er vigtige for Danmark – også selv om Tyskland med sit fælles udspil med Frankrig havde lagt sig et andet sted.

Ministeren bekræftede over for Jens Rohde og Katarina Ammitzbøll, at regeringen grundlæggende ikke fandt EU's måde at finansiere sundhedselementet på fornuftig. Den særlige udfordring, der var opstået med covid-19, medførte i virkeligheden bare, at det nu handlede om at være endnu mere opmærksom på områder inden for landbrug, strukturfonde og administration, hvor man kunne nedbringe udgifterne. Det var endnu klart, hvordan genopretningsinstrumentet kom til at spille sammen med finansieringen af sundhed i budgettet.

Klima-, energi- og forsyningsministeren gav over for Rasmus Nordqvist udtryk for bekymring over, at der ikke på tværs af sektorer fandtes valide indikatorer og metodikker til påvisning af, om penge allokert til klimatiltag får den ønskede effekt. Problemet var ikke lige stort overalt; f.eks. findes der for InvestEU bestemte principper for bæredygtighed. Når man til gengæld lod udvidelser af havne tælle som 40-45 pct. klimarelateret, så forekom det arbitrært for ministeren – de bagvedliggende beregninger gav ikke megen mening. Regeringen pressede derfor hårdt på for at få ekspliciteret kriterierne og for at få udarbejdet en procesplan for en stadig revision og revurdering af kriterierne. Disse emner ville han tage op med udvalget løbende.

De 25 pct. klimarelaterede midler var et tal, der gjaldt for den overordnede EU-ramme. Tallet for det enkelte land ville afhænge af, hvilke EU-puljer landet fik midler fra.

På spørgsmålet om, hvor meget Rådet mente "do no harm" alvorligt, svarede ministeren, at der trods alt var 19 lande i Rådet, herunder alle de største, som havde skrevet under på det danske brev om, at green deal burde være en vækststrategi og en del af genopretningen. Jo nærmere man kommer afslutningen på sådanne forhandlinger, desto mere viser nationale interesser sig ofte at stå i vejen for idealerne. Man måtte håbe, at de ambitiøse lande ville leve til op til deres erklæringer i sidste ende.

Ministeren ville nok aldrig blive helt tilfreds med klimaambitionerne i EU. Men man kunne glæde sig over det aktuelle billede, hvor ambitionerne så til at blive hævet.

Om innovation og forskning oplyste ministeren til Kim Valentin, at regeringen var i gang med at undersøge forslaget og dets konsekvenser.

Svaret til Katarina Ammitzbøll lød, at der var god koordination mellem genopretningsfaciliteten og Just Transition Fund, eftersom det var gennem førstnævnte, at man kanaliserede midler ud til sidstnævnte.

Fødevarer- og fiskeriministeren svarede Rasmus Nordqvist, at bæredygtighedsselementet i Den Europæiske Hav- og Fiskerifond fra dansk side tog udgangspunkt i det mandat, udvalget gav regeringen i juni 2019, hvor der blev lagt særlig vægt på at sikre landingsforpligtelsen og princippet fra 2013 om at opretholde miljøtilstande med udgangspunkt i havstrategidirektivet, habitatsdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet; samt at sikre en udvikling af kystfiskeriet og bæredygtig akvakultur. De prioriteter var regeringen i overvejende grad kommet igennem med for den nye hav- og fiskerifonds vedkommende. Man ville desuden nu kunne støtte genopretning af vandløb gennem denne fond. Alt i alt var der tale om en klar grøn profil, som ikke mindst Europa-Parlamentet havde spillet en rolle for at udvikle.

På Eva Kjer Hansens spørgsmål svarede han, at der ikke var aftalt et konkret tal for, hvor meget regeringen ville reducere landbrugsstøtten og strukturfondene. Det måtte afhænge af forhandlingerne, hvor mange elementer spillede ind. Det foreliggende forslag fra Kommissionen lagde oven i købet op til at afsætte næsten 3000 mia. kr. til landbrugsområdet, hvilket udgjorde en reduktion på 6 pct. sammenlignet med den gældende MFF. Regeringen mente ikke, at det var tilstrækkeligt. Man kunne bl.a. reducere på den koblede støtte, ligesom markedsordningerne ikke behøvede bevare deres størrelse.

Til Kim Valentin sagde han, at regeringens udgangspunkt var, at landbrugsstøtten skulle kunne understøtte det moderne effektive landbrug. Regeringen arbejdede for så stor en grønning af støttestrukturen som muligt for at undgå unfair konkurrence og stilstand i den grønne omstilling. Han tilføjede som svar til Katarina Ammitzbøll, at det samme gjaldt for fondenes midler og for genopretningsfaciliteten.

Sundheds- og ældreministeren svarede Jan E. Jørgensen og Halime Oguz, at svaret på, hvor forhøjelsen til sundhed skulle komme fra, afhang af forhandlingerne om det samlede budget, som var op til stats- og regeringscheferne. Sundhed forblev national kompetence, men problemstillinger af grænseoverskridende art på området udgjorde et af de elementer, regeringen anså for moderne og dermed gerne ville styrke i det nye budget.

Til Jens Rohde og Katarina Ammitzbøll sagde han, at selve finansieringen ville være af midlertidig karakter, i og med at de forskellige initiativer bestod af opstartselementer, f.eks. krisehåndteringsinstrumenter og etablering af lagre.

Jan E. Jørgensen præciserede, at han med sit spørgsmål til finansministeren ikke betvivlede fordelene ved, at et lille land samarbejder med andre lande. Han betvivlede derimod ministe-

rens udlægning af samarbejdets effekt. Det var en underdrivelse, når ministeren sagde, at Kommissionen ikke var kommet de sparsommelige fire meget i møde, for den havde jo flyttet sig i den modsatte retning, både set i forhold til den tidligere forhandlingsboks og i forhold til det tysk-franske forslag. Havde de fire landes krav været for urealistiske?

Eva Kjer Hansen blev bekymret, når hun kun hørte løs snak fra regeringen om besparelser på landbrug og strukturfonde. Nu måtte man forstå, at ikke blot klimainitiativer, men også sundhedsinitiativer skulle finansieres herigennem. Fødevarer- og fiskeriministeren blev en smule konkret, når han nævnte den koblede støtte og markedsordningerne, men der kom stadig ingen konkretisering inden for strukturfondene, og man hørte fortsat ingen konkrete beløb. Hvad fik finansministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren til at erklære, at man kunne hente en række finansieringsmuligheder på landbrugs- og strukturfondsområdet, når der ingen konkrete anvisninger var? Det lød, som om regeringen bare anvendte besparingsmulighederne som en floskel, den kunne henvise til i enhver sammenhæng, og fordi det er svært at gennemskue et kompliceret budget, var det lidt for let at godtage regeringens forklaring.

Det var i øvrigt ikke videre realistisk at operere med større besparelser på den koblede støtte og markedsordningerne, når så mange andre lande var imod. Så hvad var der overhovedet af realisme i regeringens opstillinger?

Jens Rohde var enig med Eva Kjer Hansen i, at budgettet var mere kompliceret, end regeringen gav udtryk for. Han fandt regeringens tilgang både arrogant og urealistisk: Hvordan kunne man forestille sig, at det ville lykkes at få strukturfondene beskåret i en tid, hvor alt drejede sig om solidaritet og hjælpepakker? Strukturfondene var netop oprettet til at skabe fri adgang til markeder i de lande, som står dårligt. Hvis statsministeren gik til forhandlingerne med et krav om at fjerne strukturfonde, samtidig med at hun både insisterede på en rabat til rige lande og på, at alle midler til hårdest ramte lande skulle gives i form af lån, ville det med det samme blive skudt ned af de andre lande. Ministrene gav således en urealistisk fremstilling af udsigterne.

Muligheden for at flytte midler fra søjle 2 til 1 var med til at skabe ulige konkurrencevilkår for danske fødevarerproducenter, fordi Danmark ikke selv gjorde brug af den mulighed, mens lande som Frankrig brugte den til at føre landbrugsstøtten tilbage, reelt en renationalisering. Det skulle man give bevhægenhed, eftersom det ville gå ud over et stort antal danske arbejdspladser. Derfor burde regeringen ikke anvende al sin politiske kapital på at få landbrugsstøtten ned, men også sørge for at søge indflydelse på muligheden for fleksibilitet mellem søjlerne. Hvad ville regeringen foretage sig i den henseende?

Over for sundheds- og ældreministeren understregede han, at Kommissionens udspil medførte ændringer af strukturel karakter, da det omfattede fælles låneoptagelse – som Radikale Venstre i øvrigt gik ind for, fordi det var en billig måde at finansiere initiativer. Han påpegede, at lagre ikke bare skal etableres, men også vedligeholdes, hvilket koster penge. Var regerin-

gen klar over, at den bad om støtte og et nyt strukturelt instrument? Den lod ikke til at ville tage forbehold for finansieringen i det forhandlingsoplæg, udvalget snart skulle tage stilling til.

Jens Rohde var uenig med finansministeren i, at Danmark havde haft glæde af det samarbejde med Østrig, der blev indledt af den tidligere regering. Daværende integrationsminister Inger Støjbergs besøg hos den østrigske indenrigsminister Herbert Kickl fra FPÖ anså han slet og ret for en skamlet på dansk historie, for Kickl var ikke en mand, man burde pleje omgang med. Sidenhen havde kansler Kurz ganske vist indledt et samarbejde med De Grønne, men det var ikke længe siden, at hans regeringskolleger var højreradikale fra FPÖ og i visse tilfælde holocaustbenægttere. Det var til gengæld dejligt at høre finansministeren prise det gode samarbejde med Tyskland, men forundringen i Tyskland var vel at mærke stor over den danske position. Den tidligere tyske finansminister Wolfgang Schäuble havde udtrykt det klareste med sin advarsel mod at give folk sten at spise i stedet for brød. Mente finansministeren, at Schäuble var galt afmarcheret?

Det tætte samarbejde med Holland fandt han også problematisk, eftersom Holland figurerede på listen over skattely.

Rasmus Nordqvist præciserede over for klima-, energi- og forsyningsministeren, at han ikke havde spurgt til positionen i Kommissionen eller Europa-Parlamentet, men til Rådet, som var der, forhandlingerne foregik, og hvor der manglede transparens. Hvad kunne ministeren fortælle om fremdriften i forhandlingerne? Når han nævnte, at havneudvidelser talte som 40-45 procents klimamainstreaming, så var det ikke nyt; det blev også diskuteret på det foregående udvalgsmøde om sagen – og med den tidligere regering. Siden var der kommet en European green deal og et brev underskrevet af 19 lande. Hvad var der sket i Rådet i mellemtiden?

Over for fødevarer- og fiskeriministeren udtrykte han bekymring over, at den nye hav- og fiskerifond ville få ”muligheder” for at gøre noget for fiskeriets bæredygtighed – det lød meget frivilligt. Hvor var forpligtelserne?

Katarina Ammitzbøll henviste til, at lånene fra genopretningsfaciliteten skulle tilbagebetales i perioden 2028-2058 gennem en række nye egne indtægter som en emissionshandelsordning, en CO₂-grænseudligningsafgift, skatter på virksomheder og digital beskatning. Hvad var regeringens holdning til mulighederne for sådanne indtægtskilder?

Hun spurgte desuden, hvilke konsekvenser det ville få for Danmark, at lande med en høj anvendelsesgrad af plastik skulle betale mindre efter den nye plastikgenanvendelsesbonus – set i lyset af, at Danmark var forholdsvis dårlig til at genanvende plastik i EU.

Søren Søndergaard håbede, at ministrene kunne svare konkret på Eva Kjer Hansens spørgsmål. I modsat fald kunne man frygte, at det var udtryk for, at regeringen havde opgivet sine oprindelige standpunkter om at holde udgifterne på 1 pct. af BNI, om en genopretningspakke uden for budgettet og om nedskæringer på strukturfondene – hvor Jens Rohde i øvrigt

ikke havde ret i, at det ikke kunne lade sig gøre, for man kunne bare lade være med at give til landene i den øverste halvdel.

Han spurgte desuden, om der ville blive foretaget midtvejsevalueringer af de dele af budgettet, som blev kaldt grønne. Der var erfaring for, at alt det grønne ellers bare blev ved formuleringerne, mens virkeligheden gik i den forkerte retning.

Han var enig med Jens Rohde i, at regeringen burde undlade at prale for meget med sit gode forhold til Østrig. Det var i hvert fald nødvendigt, hvis den ville bibeholde et godt forhold til Enhedslisten.

Finansministeren ville ikke blande sig i den foregående regerings forhold til Østrig. I sit svar til Jens Rohde havde han fokuseret på Danmarks gode forhold til Tyskland. I øvrigt havde den nuværende regering et fremragende samarbejde med Østrig, Holland og Sverige, som stod skulder ved skulder i kampen for en MFF, der ikke voksede mere end højst nødvendigt, og hvor der blev budgetteret klogere med prioriteringer af mere moderne områder, og hvor der fulgte en rabat med til de lande, der betaler mest. Det betød ikke, at de lande var enige om alt, heller ikke alle aspekter inden for MFF'en.

Til Jan E. Jørgensen forklarede han, at regeringen fandt det vigtigt at samarbejde med ligesindede lande. Der var ingen grund til at tro, at Kommissionen havde foreslået noget bedre fra et dansk perspektiv, hvis de sparsommelige fire ikke havde samarbejdet. At udviklingen ikke var gået, som man kunne have håbet, måtte de budgetrestriktive lande tage med oprejst pande for så blot at forhandle videre efter bedste evne. Han understregede igen, at den nuværende regering ikke kunne tage æren for at indledt samarbejdet mellem de fire lande – det var uforandret siden under den foregående regering.

Igen henvendt til Jens Rohde erklærede ministeren sig uenig med Wolfgang Schäuble. Ministeren kunne i øvrigt ikke genkende Jens Rohdes fremstilling af den almene tyske opfattelse af Danmark. Der kunne være sager, Danmark og Tyskland så forskelligt på, men det ændrede ikke på, at samarbejdet mellem de to lande fungerede lige så godt, som det plejer.

Til Katarina Ammitzbøll sagde han, at regeringen generelt ikke brød sig om EU-skatter, men den anså dog plastikbidraget for en fornuftig måde at bidrage til klima- og miljøindsatsen på. Økonomisk ville plastikbidraget isoleret set reducere det danske EU-bidrag med 0,1-0,3 mia. kr. om året.

Svaret til Eva Kjer Hansen lød, de to største konti i EU i bredeste forstand udgjordes af strukturfondene og landbrugsområdet. Skiftende danske regeringer havde indtaget det fornuftige standpunkt, at man kunne reducere størrelsen på de konti og i stedet bruge mere på bl.a. miljø, klima og digitalisering. Det var der ikke noget nyt i, og målsætningen om et restriktivt budget var ligeledes uændret – modsat hvad Søren Søndergaard antydede. Regeringen havde ikke lagt sig fast på et bestemt beløb, men det var oplagt at skære i de 28 mia. euro, der blev

foreslået afsat i støtte til EU's rigeste regioner. Også strukturfondene kunne blive mindre; hvor meget måtte afhænge af udviklingen i forhandlingerne.

Klima-, energi- og forsyningsministeren forklarede, at han godt havde forstået, at Rasmus Nordqvists spørgsmål gik på holdningen i Rådet. Det var derfor, ministeren i sit svar havde nævnt den skrivelse, som 19 lande på dansk initiativ havde skrevet under på. Det var et godt tegn, at det havde kunnet lykkes at få så mange lande som medunderskrivere. Men det var sandt, at fremdriften, hvad angik indikatorer og taksonomi m.m., ikke var særlig stor. Heldigvis blev den dog ikke afsluttet med MFF-forhandlingerne, men foregik løbende. Her var det en topprioritet for regeringen at påvirke udviklingen i en grøn retning.

På Søren Søndergaards spørgsmål om løbende opfølgning på klimaeffekterne svarede ministeren, at regeringen sammen med andre lande havde fået en sådan ordning inkluderet i formandskabets anbefalinger til en kompromistekst. Han tilføjede, at landene for at få udbetalt midler fra Just Transition Fund skal udarbejde specifikke planer, som med udgangspunkt i deres energi- og klimaindsatser skal sikre, at støtten faktisk har sammenhæng med en grøn omstillingsstrategi. På udvalgsmødet den følgende uge ville ministeren i øvrigt behandle emnet i forelæggelsen af regeringens holdning til den europæiske klimalov.

Fødevarer- og fiskeriminister uddybede, hvilke poster i MFF'en regeringen mente der kunne afsættes færre midler til: Han havde allerede nævnt den koblede støtte, som i runde tal udgør 4,2 mia. om året, markedsordningerne, som i runde tal udgør 20 mia. euro i hele MFF-perioden. Herudover så man fra dansk side gerne en reduktion af de betalinger, der gives som ren indkomststøtte – som udgør 80 pct. af landbrugsbudgettet. Potentialet for besparelser var således stort, men det var sandt, at mange lande var imod. Derfor var samarbejdet med lige-sindede lande så vigtigt.

Ministeren anfægtede Jens Rohdes påstand om, at Frankrig havde overført midler fra søjle 2 til 1. Der var for Frankrigs vedkommende tale om overførsel fra søjle 1 til 2. Regeringen kæmpede øget mulighed for at overføre fra søjle 2 til 1, men man skulle forvente, at de central- og østeuropæiske lande i takt hermed ville kæmpe for øget ekstern konvergens.

Over for Rasmus Nordqvist slog han fast, at "muligheder" nok kunne lyde uforpligtende, men at det var, fordi der i MFF-sammenhæng var tale om de overordnede målsætninger og rammer for udbetaling af støtte. Den konkrete fiskeripolitik blev derimod fastlagt og udmøntet gennem kontrolforordningen, kvoteforhandlingerne, havstrategidirektivet og natur2000-direktiverne. Her var det lykkedes at skabe en grønnere og mere bæredygtig fiskeripolitik.

NOT Sundheds- og ældreministeren svarede Jens Rohde, at genopretningsinstrumentet ikke var af blivende karakter i Kommissionens forslag, i og med at MFF'en med tiden skulle finansiere det hele, mens instrumentet blev mindre for så til sidst at gå i 0. Noget af det afhang dog af valg, man måtte træffe hen ad vejen. Han ville oversende et skriftligt svar med flere detaljer.

Jens Rohde spurgte, om regeringen i den kommende uges forhandlingsoplæg om MFF'en lagde afgørende vægt på klimadelen, altså at den skulle have højest prioritet. Det så flere partier gerne, herunder Radikale Venstre. Hvis regeringen ikke ville det, hvorfor så? Hvis regeringen ikke?

Eva Kjer Hansen insisterede på at få at vide, om regeringens vedholdende henvisning til strukturfonde og landbrug som finansieringsmulighed alene var løs snak. Havde regeringen fremlagt konkrete forslag i drøftelserne om budgettet? Havde den bedt Kommissionen om at regne på forskellige scenarier?

Hun bad også om at få vide, hvilke lande der delte regeringens opfattelse af, hvor der kunne spares – altså på de direkte betalinger, den koblede støtte, markedsordninger og de 28 mia. kr. til de rigeste lande inden for strukturfondene. Havde andre lande været med til at fremlægge konkrete forslag herom.

Finansministeren svarede Jens Rohde, at klima forventeligt ville blive omtalt med en stærkere ordlyd i den kommende uges forhandlingsoplæg end i det mandat, der blev givet til forhandlingerne i januar. Han kunne endnu ikke fortælle om den nøjagtige vægtning, men havde taget ønsket om afgørende vægt ad notam.

Til Eva Kjer Hansen sagde han, at Holland, Sverige og Østrig delte regeringens overordnede synspunkt om at reducere i landbrug og strukturfonde for at kunne finansiere andre prioriteter. Nogle af synspunkterne blev desuden delt af Finland og Tyskland.

Fødevarer- og fiskeriministeren supplerede svaret til Eva Kjer Hansen ved at sige, at regeringen inden for landbrugspolitikken, f.eks. om bruttoarealmodellen, især samarbejdede godt med Holland, Tyskland, Sverige og Irland. Regeringen forsøgte desuden at samarbejde med Spanien og Frankrig, som begge satte den grønne dagsorden højt.

Formanden takkede de fire ministre for det fælles fremmøde og konkluderede, at udvalget ville vende tilbage til emnet ad flere omgange.

FO Punkt 3. Uformel videokonference for sundhedsministre den 12. juni 2020

EUU alm. del (19) – bilag 717 (kommenteret dagsorden)

Sundhedsministeren forelagde de to punkter på videokonferencens dagsorden. Forslaget til et nyt sundhedsprogram, EU4Health, forelagde han til forhandlingsoplæg, mens punktet om den vaccinstrategi, som Kommissionen ville præsentere på videokonferencen, var til orientering. Det var kommet med kort varsel, og det var derfor endnu sparsomt, hvad ministeren kunne oplyse om sagen.

FO 1. Sundhedsprogrammet EU4Health

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2020) 0405

Videokonference 12/6-20 - sundhedsministre – bilag 1 (samlenotat)

Sundheds- og ældreministeren: Vi har allerede talt om baggrunden for forslaget i samrådet. Covid-19 har lagt et meget stort pres på sundhedssystemerne i flere EU-lande. I løbet af de seneste måneder er det blevet meget tydeligt for os allesammen, hvor sårbare vi er over for grænseoverskridende sundhedstrusler – og hvor vigtigt det er, at vi samarbejder om at håndtere en krise som den, vi gennemgår nu. Vi skal lære af de erfaringer, vi har gjort os, og bruge dem til at styrke vores fælles beredskab i EU. Det er anledningen til, at Kommissionen nu foreslår at styrke indsatsen på sundhedsområdet med det nye selvstændige sundhedsprogram EU4Health.

Med et forslag om en samlet ramme på 69,8 mia. kr. er der lagt op til en betydelig styrkelse i forhold til det nuværende sundhedsprogram. Det er selvfølgelig ikke sikkert, at vi lander på det niveau – det ved vi først, når der forhåbentlig snart kan indgås en aftale om EU's samlede budget.

Samtidig indleder vi nu forhandlingerne i Sundhedsministerrådet om de indholdsmæssige prioriteter i programmet. Hvad ønsker vi så at lægge vægt på inden for den givne ramme?

Sundhed er et nationalt anliggende, og det er først og fremmest medlemslandene, der skal sørge for sundhedstilbud til borgerne og sikre, at sundhedssystemerne fungerer. Det skal der ikke laves om på.

Det, EU kan bidrage med – og som Kommissionen lægger op til med sit forslag – er at understøtte de nationale indsatser. Programmet skal give medlemslandene nogle brugbare redskaber til at lære af hinanden og til at hjælpe hinanden i håndteringen af fælles udfordringer på sundhedsområdet.

Der lægges først og fremmest op til, at sundhedsprogrammet skal styrke EU's kapacitet til forebyggelse, beredskab og respons over for sundhedskriser. Det vil som nævnt bl.a. indebære

opbygning af lagre af kritiske produkter og et samarbejde om at udsende sundhedspersonale og eksperter til de hårdest ramte steder under en krise.

Der lægges imidlertid også op til at videreføre samarbejdet fra det tidligere program på en række områder, hvor der også er betydelige fælles udfordringer, og hvor et fortsat samarbejde i EU er vigtigt i forhold til at dele viden og finde fælles løsninger der, hvor det er relevant på tværs af landene.

Programmet skal bl.a. understøtte kommende initiativer som f.eks. en europæisk kræftplan, som er en af Kommissionens sundhedspolitiske prioriteter.

Dertil skal programmet understøtte den lægemiddelstrategi, som Kommissionen vil præsentere senere på året, og som vi drøftede med udvalget den 12. maj.

Strategien skal bl.a. bidrage til at styrke forsyningssikkerheden på lægemiddelområdet i EU. Den skal også bidrage til at fremme innovation og til at sikre, at det fortsat er attraktivt at udvikle og producere lægemidler i EU. Det er vigtige prioriteter for Danmark.

Det er også tanken, at der med støtte fra sundhedsprogrammet skal arbejdes videre med udviklingen af digital sundhed, indsatser på forebyggelsesområdet, håndtering af kroniske sygdomme og ikke mindst med indsatsen for at sikre en fornuftig brug af antimikrobielle lægemidler, så vi kan bekæmpe antibiotikaresistens i EU.

Generelt er det vigtigt, at sundhedssystemerne i alle EU-lande løbende udvikler sig og er tilstrækkeligt robuste over for en pandemi. Her kan programmet være med til at understøtte videntdeling og fagligt samarbejde, så vi kan lære af gode løsninger på tværs af landene. Et konkret eksempel er forslaget om at opskalere de eksisterende faglige netværk i EU – herunder de såkaldte Europæiske Reference Netværk, som er faglige netværk for læger og forskere med ekspertise inden for specifikke områder.

FO *Regeringens forhandlingsoplæg*

Jeg forelægger forslaget for udvalget til forhandlingsoplæg. Det er vigtigt, at vi har en dansk position på spørgsmålet om en styrkelse af EU's indsats på sundhedsområdet, inden der skal tages stilling til det samlede budget.

Regeringens forhandlingsoplæg er, at Danmark generelt støtter Kommissionens forslag, idet vi fra dansk side lægger stor vægt på, at det nye sundhedsprogram skal kunne bidrage væsentligt til en styrkelse af beredskabet og kapaciteten på EU-plan og i de enkelte lande til at håndtere kommende sundhedskriser.

Vi lægger i den forbindelse op til, at Danmark støtter forslaget om, at programmet skal bidrage til etablering af fælles lagre af kritiske produkter, og at der oprettes en stående reserve af sundhedspersonale og eksperter i EU, som kan udsendes i forbindelse med en sundhedskri-

se. Dette forudsætter, at ordningen bygger på frivillighed for både medlemslande og sundhedspersonale, og at ordningen baseres på en tilstrækkelig kapacitet i de lande, som udsender personale.

Vi lægger også op til, at andre centrale indsatsområder fra det tidligere sundhedsprogram fastholdes og udvikles, herunder indsatser vedrørende bekæmpelse af antibiotikaresistens, håndtering af kroniske sygdomme samt bekæmpelse af ulighed i sundhed.

Endvidere vil vi støtte, at der med programmet afsættes midler til fælles indsatser, som kan understøtte den fortsatte udvikling af de nationale sundhedssystemer, herunder netværks-samarbejde og tiltag for at understøtte den digitale transformation på sundhedsområdet.

Hvad angår programmets forvaltning, vil vi fra dansk side lægge vægt på, at medlemslandene får tilstrækkelig indflydelse på den løbende prioritering af midlerne under sundhedsprogrammet, eksempelvis gennem en komitéprocedure.

Og som det sidste punkt vil vi arbejde for, at der sikres den fornødne koordination mellem det nye sundhedsprogram og andre relevante EU-instrumenter. Det gælder bl.a. i forhold til området for civilbeskyttelse og nødhjælp og vedrørende forskningsområdet. Det er vigtigt, at indsatserne understøtter hinanden, og at vi undgår overlap.

Forhandlingssituationen

Til slut vil jeg sige lidt om forventningerne til forhandlingsprocessen. På fredag har sundhedsministrene en indledende debat om forslaget, som skal danne grundlag for de videre drøftelser i rådsarbejdsgruppen.

Vi forventer, at det kommende tyske formandskab vil lægge op til en intensiv proces, hvor man vil forsøge at blive klar til at indlede forhandlinger med Europa-Parlamentet umiddelbart efter sommeren. Også af den grund er det vigtigt, at vi får klarlagt vores danske prioriteter i forhold til programmets indhold.

Søren Søndergaard bad ministeren bekræfte, at man ikke ville havne i en situation, hvor Danmark kom til at mangle livsvigtige værnemidler, som så skulle skaffes fra EU. Enhedslisten ville gerne støtte forhandlingsoplægget, hvis ministeren ligeledes kunne bekræfte, at det var korrekt forstået, at der ville blive taget forbehold for finansiering igennem genopretningsfaciliteten, idet den endnu ikke var på plads?

Halime Oguz roste regeringen for den positive tilgang til sundhedsprogrammet. Det var altafgørende for Socialistisk Folkeparti, at EU også selv sikrer kritisk infrastruktur i form af lagre.

Der stod i samlenotatet, at regeringen ville arbejde for adgang til og overkommelige priser på kriserelevante produkter, men hvad med tilgængeligheden for medicin over en bred kam? Ville regeringen arbejde for det? Og ville den arbejde for industriens adgang til midler og støtte via

EU-handlingsprogrammet og maksimal gennemsigtighed f.eks. for offentlige midler brugt til udvikling, produktion af medicin og salgspriser i EU-landene? Ønskede ministeren at sikre, at medlemslandene fik tilstrækkelig indflydelse på, hvordan midlerne kunne bruges? Hendes partis sundhedsordfører ønskede i øvrigt at få svar på, hvordan midlerne ville blive fordelt mellem landene, og hvordan man ville sikre balancen mellem nationale lagre og fælles lagre i henhold til Kommissionens forslag.

Rasmus Nordqvist fremhævede, at indsatsen mod hiv/aids ikke stod nævnt i programmet som det ellers vigtige område, det stadig udgjorde. Burde man ikke sørge for at få det inkluderet?

Jan E. Jørgensen var enig i, at EU burde forstærke sin indsats på området, men hvor skulle pengene komme fra? Der var lagt op til, at de skulle komme fra genopretningsfaciliteten, men den var som bekendt endnu ikke på plads.

Tanja Larsson glædede sig over, at regeringen også gav uligheden og den almene folkesundhed bevågenhed. Sygdomme rammer forskelligt afhængigt af, hvor man befinder sig på det socioøkonomiske barometer, og derfor var det vigtigt også at medtænke uligheden i Europa. Det var også godt at have fokus på ikke-overførbare sygdomme, for der spillede uligheden også ind. Tanja Larsson fremhævede i øvrigt antibiotikaresistens som et stort problem, der fik for lidt opmærksomhed.

Sundheds- og ældreministeren svarede Søren Søndergaard, at regeringen tolkede det sådan, at EU-lagerreserver ikke skulle erstatte danske lagerbeholdninger. Dem var man i gang med at opbygge og var aktuelt nået op på 3 måneders lagerbeholdning for flere produkter, hvor målet var en 6 måneders lagerkapacitet for værnemidler og kritisk medicin. Da coronavirusen brød ud, havde man måttet kæmpe for at få de nødvendige midler hjem. Det havde eksponeret en skrøbelighed, så selv om det nu ville koste penge at opbygge lagerkapacitet, var det en fornuftig investering. Det var godt også at supplere med et EU-initiativ, hvor landene kunne arbejde sammen. Ministeren kunne ikke bekræfte, at Danmark aldrig ville komme i en situation, hvor der kunne opstå knaphed på livsvigtige værnemidler på danske lagre. Man kunne nemlig risikere at stå i en sådan situation, ligegyldigt hvor stor lagerbeholdningen måtte være. Og i den situation ville man så kunne trække på EU-lagre.

Ministerens sagde endvidere til Søren Søndergaard, at han som fagminister var nødsaget til at bede om mandat nu, fordi forhandlingerne blev indledt, før den økonomiske ramme blev fastsat. Var Europa ikke blevet ramt af coronaepidemien, havde EU ikke udarbejdet et nyt forslag, og man kunne have forhandlet ud fra det eksisterende mandat. Afhængigt af hvad det samlede resultat blev, ville der kunne opstå situationer, hvor man måtte prioritere. I den forbindelse ville man fra dansk side have fokus på sundhedssikkerheden.

Ministerens anførte endvidere, at lægemiddelstrategien netop skulle være med til at sikre tilgængeligheden for lægemidler. Covid-19-epidemien havde vist, at der kunne opstå mangler

på markedet, især når produktionen sker langt væk fra Europa og på få, store produktionssites. Når producenter af kritisk medicin bliver alene på markedet, stiger priserne voldsomt. Man skulle derfor arbejde for, at kronikeres medicin ikke steg med flere hundrede procent. I Danmark var der ikke opstået en mangel på kritisk medicin, men til gengæld på børnepanodiler.

Til Halime Oguz sagde ministeren, at regeringen støttede mest mulig transparens. Man erfarede nu, at der skete en hurtig deling af forskningsresultater, behandlingsmetoder og viden om vaccine på tværs af lande og verdensdele. Det var klogt med så meget transparens som muligt – dog med tanke på, at virksomhederne i en industri, der skal investere mange milliarder på ny medicin, som kan medvirke til, at patienter får den rette behandling, konkurrerer med hinanden. En holdning om mest mulig transparens bør ikke tvinge virksomheder til ikke at investere.

NOT Ministeren ville vende skriftligt tilbage til Rasmus Nordqvist med et svar angående hiv/aidsområdet, men var som udgangspunkt enig i, at det burde have været inkluderet i programmet.

Han bekræftede, at genopretningsfaciliteten endnu ikke var på plads. Kommissionen foreslog en markant forøgelse, som regeringen bakkede op om, men man vidste ikke, hvad det ville ende med. Som svar på spørgsmålet om, hvor pengene skulle komme fra, henviste han til samrådet under punkt 2 på dagens møde. Han anerkendte, at udvalget her ikke havde fået svar på alle sine spørgsmål, men den danske holdning om at ville opjustere på nogle budgetområder – såsom sundhedsområdet – og nedjustere på andre havde ikke ændret sig. Debatten handlede også om, hvor stor genopretningsfaciliteten skulle være, og om mekanismerne bag.

Tanja Larssons pointe om uligheden i Europa var ministeren enig i. Det var vigtigt at holde fast i, at sundhedspolitik udgør et nationalt anliggende, men inden for den er der mange grænseoverskridende områder – også flere, end man tidligere havde tænkt på. Om antibiotikaresistens sagde ministeren, at der var lagt stor vægt på forebyggelse af det, og at Danmark var med i et samarbejde om at udvikle globale løsninger.

Ministeren konkluderede, at EU-lagre skulle ses som et supplement til danske lagre, men at man fra dansk side ikke skulle være afhængig af dem. Når man nu støttede ideen, bundede det i, at man ikke kan forudse, hvor meget hjælp Danmark eventuelt måtte få brug for en dag.

Han bekræftede i øvrigt præmissen for den samlede økonomiske forhandling, der gjorde, at fagministre var nødt til at bede om mandat før forhandlingernes start.

Rasmus Nordqvist så frem til det skriftlige svar.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti og Nye Borgerlige havde udtalt sig imod det.

2. Vaccinestrategi

– *Præsentation ved Kommissionen*

Videokonference 12/6-20 - sundhedsministre – bilag 2 (supplerende samlenotat)

Sundhedsministeren: Kommissionen har udsendt et nonpaper om en vaccinestrategi, som vi forventer, at drøftelsen vil tage udgangspunkt i – omend der endnu ikke er udsendt et skriftligt oplæg fra formandskabet til brug ved mødet.

I den forgangne uge lancerede en gruppe af medlemslande – Tyskland, Frankrig, Italien og Holland – en såkaldt vaccinealliance, som skal bidrage til sikre vacciner til en overkommelig pris til EU-landene. Der er positivt, at de lande vil gå først for at sikre, at EU-borgerne får hurtigt adgang til en covid-19-vaccine.

Samtidig har Kommissionen tilkendegivet, at man ønsker at medlemslandene skal tale med en fælles stemme, når der forhandles med industrien. Kommissionen peger i den forbindelse på, at der er behov for at komme industrien i møde på to områder for at få styrket udviklingen og produktionen af en vaccine mod covid-19. For det første ved en ændring og strømlining af lovgivningen vedrørende gennemførelse af kliniske forsøg med genetisk modificerede organismer, der indgår i en række lovende vacciner; for det andet ved at etablere et system til fælles forhåndsoptag af vacciner fra lovende vaccineproducenter, hvilket ifølge Kommissionen forudsætter, at EU understøtter gennemførelsen af kliniske forsøg og udvidelse af produktionskapaciteten, og at medlemsstaterne til gengæld får ret til at købe de nødvendige doser vacciner.

Det forventes, at finansieringen skal finde sted gennem EU's nødhjælpsinstrument (ESI). Der vil være tale om forhåndsbetaling til producenten og dermed en risiko for, at investeringen kan gå tabt, hvis producenten alligevel ikke kan fremstille en brugbar vaccine.

Det er regeringens holdning, at det er vigtigt at samarbejde på europæisk plan for at sikre adgang til en kommende covid-19-vaccine. Det giver ikke mening – og det er heller ikke muligt – at lande hver især udvikler og sikrer produktion af en vaccine. Der er behov for international koordination og særlig med vores nabolande i EU.

Derfor er det som udgangspunkt positivt, at Kommissionen lægger op til et tættere samarbejde om at sikre adgang til en covid-19-vaccine for alle EU-lande. Det kræver dog, at Kommissionen uddyber og konkretiserer sine forslag – og det er dertil afgørende at sikre en tæt involvering af medlemslandene.

Vi skal også være opmærksomme på, at en fælles EU-proces kan blive en tidsmæssig udfordring, og derfor mener vi, at landene ikke skal afskæres fra samtidig at indgå samarbejde i mindre grupper.

Jeg ser frem til Kommissionens præsentation på fredag, hvor vi forhåbentlig får mere at vide. Ikke mindst, når det gælder forventningerne til samspillet mellem Kommissionens initiativ og de fire landes vaccinealliance.

Søren Søndergaard sagde, at Enhedslisten var positive over for ideen om en vaccinestrategi, men var bekymrede over at læse om behovet for at ændre og strømline lovgivning om gennemførelse af kliniske forsøg med genetisk modificerede organismer samt harmonisering af lovgivning om datakrav og markedsføring. Kunne det passe, at forudsætningen for, at ideen blev realiseret, var afhængig af ændringer af EU's markedsføringsregler? Ville alt dette få betydning for dansk lovgivning og i givet fald hvilken?

Rasmus Nordqvist ønskede i tråd med Søren Søndergaard en forklaring på, hvad der mentes med strømlining af lovgivning. Kunne ministeren sige noget uddybende om det, eller skulle udvalget vente i spænding på, at der udgik mere fra Kommissionen den kommende fredag?

Sundheds- og ældreministeren svarede, at også han blot havde nonpaperet at forholde sig til. Han var informeret om, at der skete meget på vaccinefronten – herunder i andre dele af verden – og at det også handlede om med tiden at kunne sikre levering og tilstrækkeligt med vacciner. EU ville ikke stå bagest, mens andre tog førertrøjen, da EU-borgere havde et lige så stort behov for vacciner som andre steder i verden. Ministeren havde talt med sin tyske kollega, Jens Spahn, om, hvordan de fire lande, der var gået sammen, kunne forme en produktion, som blev fordelt rundt i landene. På fredagens møde ville man komme nærmere en afklaring på, om det var noget, som Kommissionen kunne overtage og administrere. Ministeren forstod bekymringerne og ville holde udvalget orienteret, så snart der var nyt fra Kommissionen.

Rasmus Nordqvist lagde vægt på, at man skulle sørge for ikke at lave en mur rundt om Europa. Udviklingslandene havde i den grad også brug for vacciner.

Sundheds- og ældreministeren var enig heri. I Europa havde man dog et særligt ansvar at løfte.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 16.00.